

Salla Kurikka

Kyselytutkimus maatalousalan perustutkinnon kehittämistarpeista Ilmajoella

Opinnäytetyö

Syksy 2015

SeAMK Maatalous

Agrologi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAmk Elintarvike ja maatalous

Tutkinto-ohjelma: Agrologi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: Maatalousyrityksen liiketoiminta

Tekijä: Salla Kurikka

Työn nimi: Kyselytutkimus maatalousalan perustutkinnon kehittämistarpeista Ilmajoella

Ohjaaja: Juhani Suojaranta

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 48

Liitteiden lukumäärä: 2

Koulutuskeskus Sedu tarjoaa Ilmajoella maatalousalan perustutkintoon johtavaa, toisen asteen koulutusta. Koulutuksen laajuus on 120 opintoviikkoa. Valmistuneiden ammattinimike on maaseutuyrittäjä. Koulutusohjelmavaihtoehtoja ovat maatalousteknologia ja maatilatalous. Tällä hetkellä käytössä oleva opetussuunnitelma on laadittu vuonna 2013.

Maatalous kehitty Euroopassa nopeasti. Uusia päätöksiä tehdään koko ajan ja niissä mukana pysyminen on haastavaa. Tulevaisuudessa maatalousalan koulutuksen on oltava entistä monipuolisempi ja laajempi. Käytännön töiden lisäksi valmistuneiden tulee hallita myös muita maatalouden osa-alueita; muun muassa alaan liittyvä lainsäädäntö, yrityksen johtaminen ja talousasioiden hoito.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaiseksi Ilmajoen toimipisteessä vuosina 2006–2011 maatalousperustutkinnon suorittamisen aloittaneet opiskelijat kokivat koulutuksen ja sen hyödyllisyyden työelämässä, mitkä olivat koulutuksen hyvät puolet ja missä on vielä kehitettävää. Tutkimus aloitettiin laatimalla kyselylomake. Se lähetettiin 148:lle kohderyhmään kuuluvalle henkilölle. Aineistoksi saatiin 40 vastausta. Vastausprosentti oli 27,03.

Tutkimuksella kerättiin koulutuskeskus Sedun opetusta kehittäville henkilöille palautetta maatalousalan perustutkinnosta Ilmajoella. Sen avulla kehittäjien on mahdollista saada tietoa mihin suuntaan opetusta ja opetussuunnitelmaa tulisi kehittää.

Tutkimuksen tuloksissa todettiin, että kokonaisuutena Sedun tarjoama maatalousalan koulutus on hyödyllinen ja tarpeellinen ennen siirtymistä työelämään. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden kaipaamaa monipuolisuutta koulutukseen voitaisiin saada yhteistyön avulla. Yleisaineisiin liittyvät kysymykset saivat negatiivisinta palautetta, mutta muun muassa opetusvälineisiin, työssäoppimisjaksoihin ja kesäjaksoon vastaajat olivat puolestaan tyytyväisiä. Työssäoppimis- ja kesäjakso on palautteen mukaan ajoitettu hyvin maatalouden sesonkiaikoihin, jolloin on paras hetki oppia käytännön töiden kautta.

Avainsanat: maatalousala, perustutkinto, koulutus, opetussuunnitelma, kyselytutkimus, kehittäminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Food and Agriculture

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation: Business orientation

Author/s: Salla Kurikka

Title of thesis: Survey of basic education development needs in the agricultural sector

Supervisor(s): Juhani Suojaranta

Year: 2015

Number of pages: 48

Number of appendices: 2

Vocational education centre Sedu offers basic education in the agricultural sector in Ilmajoki. The education's scope is 120 weeks of training. Students can choose agricultural technology or farm economy to study. At this moment Sedu uses a curriculum that was made in 2013.

Agriculture is progressing quickly in Europe. New decisions are made all the time and it is difficult to keep up with them. In future basic education in the agricultural sector must be more versatile and wider than nowadays. It is important that students can handle many different kinds of things in the agricultural sector; not only practical work but also things like legislation, leading a company and the economical side of the business.

The aim of the survey was to find out: what students thought about the education and was it useful in real life, which were the best aspects of the education and where students think there is still something to develop. The research started with a questionnaire. It was sent to 148 students and 40 replies were received. The percentage of replies was 27.03.

The survey provided Sedu with feedback about their agricultural education in Ilmajoki. With the results of the survey vocational education centre Sedu can develop their education and curriculum in the right way.

The results show that Sedus agricultural education is useful before going into working life. The replies showed that the education needs more versatility. This can be achieved with cooperation. Subjects like mathematics and chemistry got negative feedback. The students were pleased with the summer school period and the job learning sections. They thought that the timing of those in the education program was good because you can learn agriculture better by doing work in real life rather than reading books.

Keywords: agricultural sector, vocational qualification, education, curriculum, survey, development

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
1 JOHDANTO.....	8
2 LAKI JA ASETUKSET AMMATILLISESTA PERUSKOULUTUKSESTA.....	10
2.1 Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta.....	10
2.2 Asetukset ammatillisesta peruskoulutuksesta.....	11
3 KOULUTUSKESKUS SEDU, LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA.....	12
3.1 Maatalousalan perustutkinto.....	12
3.2 Maatalousteknologian opetussuunnitelma.....	13
3.3 Maatilatalouden opetussuunnitelma.....	14
4 TUTKIMUS MAATALOUSALAN PERUSTUTKINNOSTA ILMAJOELLA.....	16
4.1 Tutkimuksen tarkoitus.....	16
4.2 Tutkimuksen toteutus.....	16
4.2.1 Tutkimusmenetelmän valinta.....	16
4.2.2 Tutkimusaineiston kerääminen.....	18
4.2.3 Tutkimusaineiston analysointi.....	19
5 TUTKIMUSTULOKSET.....	20
5.1 Tutkimukseen osallistuneet henkilöt.....	20
5.2 Koulutuksen hyödyllisyys työelämässä.....	23
5.3 Vastaajien mielipiteet koulutuksen sisällöstä.....	24
5.4 Työssäoppimisjaksot ja kesäjakso.....	36
5.5 Yhteenveto tuloksista.....	40
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	44
LÄHTEET.....	46

LIITTEET.....48

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Vastaajien sukupuolijakauma.....	20
Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma.	21
Kuvio 3. Koulutusohjelmavalinnat.	22
Kuvio 4. Vastaajien tämän hetkinen työllisyystilanne.	22
Kuvio 5. Oman yrityksen perustaminen.	25
Kuvio 6. Yrityksen talousasiat.	26
Kuvio 7. Yrityksen verotusasiat.	26
Kuvio 8. Yrittäjänä toimiminen.....	27
Kuvio 9. Yrityksen markkinointi.	27
Kuvio 10. Omistajan vaihdoksen tekeminen.	28
Kuvio 11. Työnantajana toimiminen.	29
Kuvio 12. Työntekijänä toimiminen.	29
Kuvio 13. Teknologian riittävyys opetuksessa.....	30
Kuvio 14. Kotieläintuotannon riittävyys opetuksessa.	31
Kuvio 15. Kasvintuotannon riittävyys opetuksessa.	31
Kuvio 16. Metsätalouden riittävyys opetuksessa.....	32
Kuvio 17. Koneiden sopivuus vastaajan opiskeluaikaan nähden.	33
Kuvio 18. Laitteiden sopivuus vastaajan opiskeluaikaan nähden.....	34
Kuvio 19. Kirjallisuuden sopivuus vastaajan opiskeluaikaan nähden.....	35
Kuvio 20. ATK:n sopivuus vastaajan opiskeluaikaan nähden.	35

Kuvio 21. Työssäoppimisjakso on sijoittunut oikein muuhun opiskeluun nähden. 37

Kuvio 22. Työssäoppimisjaksoja on riittävästi. 38

Kuvio 23. Työssäoppimisjaksojen pituudet ovat vastaajan mielestä riittävät. 38

1 JOHDANTO

Maatalous on jo pitkään ollut yksi Suomen tärkeimmistä elinkeinoista, ja vieläkin monet saavat elantonsa maataloudesta. Suomalainen maatalous takaa, että kuluttajilla on valittavanaan kotimaisia ja turvallisesti tuotettuja elintarvikkeita. Ruuan alkuperä ja tuotantotapa ovat tarkasti selvillä.

Euroopan unioniin liittymisen myötä vuonna 1995 suomalainen maatalous on kokenut suuria muutoksia ja niitä tulee tapahtumaan paljon myös tulevaisuudessa. Ruuantuotanto ei ole enää yksinkertaista, vaan monimutkaiset lait säätelevät maatilayrittäjien työntekoa. Paperitöiden, hakemusten ja erilaisten selvitysten tekoon kuluu myös tulevaisuudessa paljon aikaa byrokratian lisääntyessä. On tutkittu, että tulevaisuudessa suomalaisten maatilayritysten lukumäärät vähenevät, sillä maatilayrityksille ei ole jatkajaa seuraavassa sukupolvessa. Yrittäjät siirtyvät ennen tilanpidon lopettamista viljanviljelyyn ja menevät lisäksi tilan ulkopuolelle töihin, jolloin maatilalan pidosta tulee sivuelinkeino. Maatalouden tämän hetkinen heikko kannattavuus johtaa siihen, että kotieläintilojen määrä vähenee. Muualta saatavat tulot voivat olla suuremmat ja varmemmat kuin omasta yrityksestä saatavat.

Tilojen määrän laskiessa tuotantoa jatkavien maatilayritysten tilakoot kuitenkin kasvavat ja perinteisistä perhetiloista luovutaan. Omien perheenjäsenten lisäksi yrityksiin palkataan työntekijöitä yrityksen ulkopuolelta. Tulevaisuudessa maatilayrittäjän on osattava johtaa omaa yritystään ja sen työntekijöitä. Taloudellinen osaaminen on keskeistä. Maaseutuyrittäjien keski-ikä nousee lakiuudistusten myötä ja tilojen sukupolvenvaihdokset vähenevät. Tilojen välisen yhteistyön merkitys kasvaa: tuotannosta syntyvät kustannukset laskevat kun tehdään yhdessä toisen yrityksen kanssa ja yrittäjälle voi jäädä suurempien tulojen lisäksi myös enemmän vapaa-aikaa. Urakointipalvelujen osto lisääntyy tulevaisuudessa, kun niiden hyödyt ymmärretään oikein. Esimerkiksi oman kasvinsuojeluruiskun tai rehusilppurin hankinta, huolto ja kunnossapito tulevat kalliimmaksi kuin näiden töiden teettäminen urakoitsijalla.

Jotta maatilayrityksen toiminta on kannattavaa ja toimivaa, yrittäjän täytyy koulutautua hyvin. Hyvästä koulutuksesta on vastuussa yrittäjä itse mutta myös häntä kouluttava taho. Maatalousalan koulutusta tarjoavien oppilaitosten täytyy tarjota

opiskelijoilleen laadukasta koulutusta, jonka opetus on mahdollisimman nykyaikaista. Tämä vaatii jatkuvaa koulutuksen kehittämistä ja maatalouden muutoksissa mukana pysymistä. Yksi koulutuksen kehittämisen kannalta tärkeä asia on aktiivinen palautteen pyytäminen, saaminen ja vastaanottaminen. Niiden avulla kehitys tapahtuu oikeaan ja toivottuun suuntaan.

Maaseutuyrittäjän työ ei välttämättä ole aina pelkästään oman maatilayrityksen pyörittämistä. Maatalousalan perustutkinnon suorittanut henkilö voi toimia esimerkiksi jollakin tilalla työntekijänä, kunnan lomituspalvelun lomittajana, urakoitsijana tai aliurakoitsijana, maatalouskoneiden huoltajana tai maatalouskaupassa myyjänä. Mahdollisuudet jatkokoulutukseen maatalousalalla ovat hyvät ja niiden ansiosta työllistymisvaihtoehtoja on entistä useampia.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa kehittämiskysely Koulutuskeskus Sedun maatalousalan perustutkinnon suorittamisen aloittaneille henkilöille. Tuloksia analysoitiin etenkin maatalousteknologian koulutusohjelman näkökulmasta: ovatko opiskelijat olleet koulutukseen tyytyväisiä ja miten he kehittäisivät koulutusohjelman tarjoamaa opetusta, miten he ovat työllistyneet ja oliko koulutuksesta heidän mielestään hyötyä työelämässä. Aineiston keruu rajattiin vuosina 2006–2011 maatalousalan perustutkinnon aloittaneisiin opiskelijoihin.

2 LAKI JA ASETUKSET AMMATILLISESTA PERUSKOULUTUKSESTA

2.1 Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta

Viimeisin laki ammatillisesta peruskoulutuksesta on tullut voimaan elokuussa vuonna 1998. Vuonna 2014 kyseiseen lakiin on tehty useita muutoksia. Ne tulevat voimaan elokuussa 2015. (L 21.8.1998/630.)

Lain ammatillisesta peruskoulutuksesta tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeita sekä edistää työllisyyttä. Ammatillinen peruskoulutus on laaditun opetussuunnitelman mukaisesti suoritettavaa koulutusta, joka johtaa ammatilliseen perustutkintoon. Perustutkinnon suorittaneella henkilöllä on laajat ammatilliset valmiudet oman alansa työtehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja ammattitaito vähintään yhdellä oman alansa osa-alueella. Lisäksi ammatillisen perustutkinnon suorittaneella henkilöllä on valmiudet toimia omalla alallaan yrittäjänä eli hänellä on tarvittavat valmiudet harjoittaa itsenäisesti ammattiaan. (L 21.8.1998/630.)

Ammatillisen peruskoulutuksen laajuus on oltava 180 osaamispistettä. Tarvittaessa määrä voi olla myös enemmän. Vuodessa osaamispisteitä on saavutettava keskimäärin 60 kappaletta. Ammatillisena perustutkintona suoritettavan tutkinnon on oltava vähintään kahden vuoden mittainen. Perustutkintoon on sisällyttävä opetussuunnitelman määräämä määrä ammatillisia opintoja ja siihen liittyvää työssäoppimista. Työssäoppimisella tarkoitetaan työelämässä tapahtuvaa oppimista ohjattujen, käytännön työtehtävien kautta. Työssäoppimisjaksojen määrä on oltava perustutkinnossa yhteensä 30 osaamispistettä (A 6.11.1998/811). Ammatillisen perustutkinnon tulee sisältää ammatillista peruskoulutusta säätelevän lain (L 21.8.1998/630) mukaan seuraavat osat: ammatillisen tutkinnon osat, yhteiset tutkinnon osat (viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattisluonnontieteellinen osaaminen, yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen, sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen) sekä vapaasti valittavat tutkinnon osat. Ammatillista perustutkintoa suorittavan opiskelijan on osallistuttava opetukseen, jos hänelle ei ole siitä vapautusta myönnetty.

Ammattitaidon saavuttamisen ja sitä täydentävien opintojen kuten esimerkiksi äidinkielen, toisen kotimaisen kielen ja vieraan kielen, matemaattis-luonnontieteellisten, liikunnan ja taideaineiden opintojen on kuuluttava ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelmaan. Näiden kaikkien peruskoulutuksen tutkintoon kuuluvien eri osa-alueiden osaamispisteet määräytyvät niihin sisältyvän osaamisen kattavuuden, vaikeusasteen ja merkittävyyden koko perustutkinnon ammattitaitovaatimusten sekä osaamistavoitteiden perusteella. (L 21.8.1998/630.)

2.2 Asetukset ammatillisesta peruskoulutuksesta

Koulutusaloista säädetään erikseen valtioneuvoston asetuksella, joka on tullut voimaan 6.11.1998. Kunkin koulutusalan yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja yhteisistä opinnoista sekä niiden laajuuksista päättää valtioneuvosto. Valtioneuvoston asetuksen määrätään, että ammatillisen perustutkinnon määrä määritellään opintoviikkoina. Yksi opintoviikko on keskimäärin 40 tuntia opiskelijan työpanosta opintojen etenemiseksi. Yhdessä opintovuodessa on 40 opintoviikkoa. (A 6.11.1998/811.) Ammatillisen perustutkinnon laajuus on yhteensä 120 opintoviikkoa (A 1.3.2001/216).

Lisäksi opetusministeriön asetuksella säädetään ammatillisista perustutkinnoista, niiden laajuuksista sekä osaamisalueista ja tutkintojen sijoittumisesta koulutusaloittain. (L 787/2014.) Opetusministeriön asetus on tullut voimaan keväällä 2001. Asetuksen mukaan luonnonvara- ja ympäristöalan maatalouden perustutkinnossa koulutusohjelmavaihtoehtoja ovat maatilatalouden, maatalousteknologian, turkistalouden sekä eläinten hoidon koulutusohjelmat (A 1.3.2001/216).

3 KOULUTUSKESKUS SEDU, LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

3.1 Maatalousalan perustutkinto

Koulutuskeskus Sedu tarjoaa Ilmajoen toimipisteessään luonnonvara- ja ympäristöalan koulutusta. Maatalouden perustutkinnossa on kaksi koulutusohjelmavaihtoehtoa: maatalousteknologia ja maatilatalous. Molemmissa koulutusohjelmissa kolmasosa opinnoista tehdään työssäoppimisena joko Suomessa tai ulkomailla. Niin maatalousteknologian kuin maatilatalouden koulutusohjelmassa työssäoppiminen on osa lähes jokaista opintokokonaisuutta. Työssäoppimisen kokonaismäärä on yhteensä 30–42 opintoviikkoa ja työssäoppimispaikat vaihtelevat työnkuvaltaan suuresti. Ne voivat olla esimerkiksi maatiloja, kunnan lomituspalveluja, urakointiyrityksiä tai maatalouskauppoja. (Riikonen 2015.)

Maatalousteknologian ja maatilatalouden koulutusohjelmien kestot ovat noin kolme vuotta eli 120 opintoviikkoa. Maatalousteknologian koulutusohjelman opinnot sisältävät monipuolisesti erilaisia koneiden käyttöön ja huoltoon liittyviä opintoja sekä muun muassa metalli- ja koneistustyötä (Koitto 2015). Maatilatalouden koulutusohjelman opinnoissa keskitytään kasvintuotantoon ja kotieläintuotantoon, maatilarakentamiseen, koneiden käyttöön ja metsien hoitoon (Koitto 2015). Molemmat koulutusohjelmat sisältävät kesäjakson ja lisäksi opiskelijoille on laaja valikoima valinnaisia tutkinnon osia.

Koulutuskeskus Sedulla on Ilmajoella pihattonavetta, sikala ja monipuolisesti kasvintuotantoon tarvittavia koneita ja laitteita. Koulutilalla on käytössä paljon nykyaikaisia tekniikkaa. Pihattonavetassa on muun muassa lypsyasema sekä lypsyrobotti. Koulutuskeskuksen maatila antaa monipuolisessa kokonaisuudessaan opiskelijoille käytännönläheisen tavan opiskella maatalousalaa. (Muurinaho 2014.) Hevostalous, siipikarja- ja pienmärehtijä kurseihin kuuluvat käytännön harjoitukset tehdään koulutilan ulkopuolisilla tiloilla. Viljelykasveista Ilmajoen toimipisteessä tavanomaisesti viljellään rypsiä, ohraa, kauraa, ruista, kuminaa ja nurmea, josta korjataan säilörehua ja kuivaheinää. Lisäksi sitä käytetään lehmien laitumena. Pel-

tojen kokonaispinta-ala on 147,34 hehtaaria. Metsää on omistuksessa 196,48 hehtaaria. (Koulutila opettaa käytännön taitoja.)

Maatalousalan koulutuksen historia on pitkä. Se on alkanut karjakkokoulutuksena jo vuonna 1875. Tämän jälkeen on tapahtunut paljon merkittäviä muutoksia kohti nykyhetken tilannetta. Vuonna 2005 Ilmajoen maatalousoppilaitos ja Ähtärin Tuomarniemen metsäoppilaitos yhdistyivät maatalous- ja metsäoppilaitokseksi. Kolme vuotta myöhemmin Seinäjoen koulutuskeskuksen nimi muuttui Koulutuskeskus Seduksi. (Muurinaho 2014.) Tällä hetkellä Sedu on oppilaitos, joka muodostuu kahdeksasta yksiköstä. Yksiköt koostuvat 14 toimipisteestä. Koulutuskeskus Sedussa opiskelee tällä hetkellä yli 4000 opiskelijaa ja opettajia on yli 300. (Koitto 2015.)

3.2 Maatalousteknologian opetussuunnitelma

Viimeisin maatalousteknologian opetussuunnitelma on hyväksytty 20.5.2013 (Lassila A 2013). Opetussuunnitelmasta löytyvät tarkat tiedot kaikkien tutkinnon osien sisällöistä, arviointikohteista ja muista opiskelijalle hyödyllisistä tiedoista, kuten esimerkiksi mikä on osan oppimateriaali tai miten hän pystyy osoittamaan ammattitaitonsa. Maatalousalan perustutkinnon maatalousteknologian koulutusohjelman laajuus on 120 opintoviikkoa, kuten jo aiemmin on mainittu. Koulutus koostuu kolmesta suuresta osasta: ammatillisista tutkinnon osista (90 opintoviikkoa), ammattitaitoa täydentävistä yhteisistä tutkinnon osista (20 opintoviikkoa) sekä vapaasti valittavista tutkinnon osista (10 opintoviikkoa).

Ensimmäiset osat eli ammatillisen tutkinnon osat jakautuvat pakollisiin ja valinnaisiin. Osat liittyvät työskentelyyn maatalousalalla; maaseutuyrittämiseen; maatalouden koneiden ja laitteiden käyttöön, huoltoon sekä korjaukseen. Konetyön kesäjakson laajuus on opetussuunnitelman mukaan kuusi opintoviikkoa. Valinnaiset tutkinnon osat opiskelija saa valita laajasta määrästä, maatalouteen liittyvistä vaihtoehtoisista. Toisen osan ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat jakautuvat myös edellisten tavoin pakollisiin ja valinnaisiin tutkinnon osiin. Kolmas osa koostuu pelkästään vapaasti valittavista opinnoista. Ne voivat olla joko oman koulutusalan tai muiden koulutuskeskus Sedun alojen osia. Valinnaisiksi opinnoiksi luetaan myös

työkokemus, lukio-opinnot, ylioppilastutkinnon tai jatko-opintoihin valmentavat kurssit. (Lassila A 2013.)

Maatalousteknologian koulutusohjelman opetussuunnitelmaan (Lassila A 2013) sisältyy vähintään 20 opintoviikkoa työssäoppimista, vähintään viisi opintoviikkoa yrittäjyyden opintoja, vähintään kahden opintoviikon laajuinen opinnäyte sekä 1,5 opintoviikon edestä opinto-ohjausta. Opinnäyte voi olla esimerkiksi jokin tuote, portfolio tai esitys, jonka opiskelija esittelee.

3.3 Maatilatalouden opetussuunnitelma

Viimeisen maatilatalouden opetussuunnitelma on hyväksytty 20.5.2013 (Lassila B). Opetussuunnitelma on sisällöltään samanlainen kuin maatalousteknologian koulutusohjelman opetussuunnitelma: opetussuunnitelmasta löytyvät tarkat tiedot kaikkien tutkinnon osien sisällöistä, arviointikohteista ja muista opiskelijalle hyödyllisistä tiedoista. Myös maatilatalouden koulutusohjelman tutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa. Se koostuu kolmesta isosta kokonaisuudesta: ammatillisista tutkinnon osista (90 opintoviikkoa), ammattitaitoa täydentävistä yhteisistä tutkinnon osista (20 opintoviikkoa) sekä vapaasti valittavista tutkinnon osista (10 opintoviikkoa).

Ensimmäisen osan ammatilliset opinnot jakautuvat pakollisiin ja valinnaisiin opintoihin, jotka liittyvät työskentelyyn maatilalla, maaseutuyrittämiseen sekä maan kasvukunnan ja tuotantoympäristön hoitamiseen. Koneiden kesäjakson pituus on kolme opintoviikkoa. Myös ammattitaitoa täydentävät yhteiset tutkinnon osat jakautuvat sekä pakollisiin että valinnaisiin kursseihin. Pakolliset tutkinnon osat ovat niin sanottuja atto-aineita eli yleisaineita, joiden tehtävänä on ammattikoulussa täydentää ja tukea opiskelijan ammattitaitoa. Näitä aineita ovat esimerkiksi äidinkieli, liikunta, matematiikka, fysiikka, kemia, ruotsi ja englanti. Viimeinen eli kolmas osuus koostuu pelkistä opiskelijan vapaasti valittavista opinnoista. Ne voivat olla joko oman koulutusalan tai muiden koulutuskeskus Sedun alojen osia. Valinnaisiksi opinnoiksi luetaan myös työkokemus, lukio-opinnot, ylioppilas-tutkinnon tai jatko-opintoihin valmentavat kurssit. (Lassila B 2013.)

Maatilatalouden koulutusohjelman opetussuunnitelmaan sisältyy vähintään 20 opintoviikkoa työssäoppimista, vähintään viisi opintoviikkoa yrittäjyyden opintoja, vähintään kahden opintoviikon laajuinen opinnäyte sekä 1,5 opintoviikon edestä opinto-ohjausta (Lassila B 2013). Opinnäyte voi olla tuote, portfolio tai esitys, jonka suunnittelun ja toteutuksen opiskelija esittelee.

4 TUTKIMUS MAATALOUSALAN PERUSTUTKINNOSTA ILMAJOELLA

4.1 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisena vuosina 2006–2011 Koulutuskeskus Sedussa maatalousalan perustutkinnon aloittaneet opiskelijat kokivat koulutuksen ja sen hyödyllisyyden työelämässä. Tutkimuksen avulla kartoitettiin muun muassa mitä mieltä tutkimukseen tekoon osallistuneen henkilöt olivat työssäoppimisjaksojen pituuksista ja sijoittumisista muuhun opiskeluun nähden, käytännön opetuksen määrästä koulutusosalalla ja siitä painotettiin opetuksessa riittävästi maatalousyrittäjille tärkeisiin asioihin kuten verotukseen ja itsenäisenä yrittäjänä toimimiseen. Aineiston analysoinnissa keskitytään erityisesti siihen, millaista palautetta maatalousteknologian koulutusohjelman suorittaneet henkilöt ovat koulutuksesta ja sen hyödyllisyydestä työelämässä antaneet.

Tutkimuksen ja siihen liittyvän kyselyn (Liite 1) avulla Koulutuskeskus Sedu voi kehittää ja monipuolistaa maatalousalan perustutkinnon opetusta sekä sen opetussuunnitelman sisältöä. Kyselyn kautta saadut vastaukset ja palaute ovat hyödyllistä tietoa koulutuksen kehittäjille ja maatalousalan opettajille. Valmistuneiden opiskelijoiden antama palaute on hyvää materiaalia koulutuksen kehittämis- ja suunnitteluvaiheessa.

4.2 Tutkimuksen toteutus

4.2.1 Tutkimusmenetelmän valinta

Tutkimukseen kerättiin tarvittavaa aineistoa kyselytutkimuksen avulla. Kyselytutkimuksella tutkittiin vastaajien mielipiteiden ja kokemusten jakautumista rajatussa kohderyhmässä. Tämä aineiston keruun muoto on hyvä juuri sellaisessa tutkimuksessa, jossa kartoitetaan laajan joukon käsityksiä, mielipiteitä ja asenteita tutkittavasta aiheesta. Kyselytutkimus soveltuu parhaiten erilaisten tilanteiden, käytänteiden

den ja olosuhteiden kartoittamiseen sekä vertailujen tekoon. Saatua aineistoa tulee käsitellä ilman tutkijan tekemiä omia tulkintoja ja se esitetään usein numeerisessa muodossa. (Anttila 1998.)

Kyselytutkimuksen kohderyhmä täytyy suunnitella ja rajata huolellisesti. Jos kyselytutkimukseen osallistuva kohderyhmä on määrällisesti suuri, aineiston analysoinnista voi tulla työläs ja aikaa vievä vaihe. Määrällisesti pieni kohderyhmä taas voi antaa vääristyneitä tuloksia tutkittavasta aiheesta ja tulokset eivät ole luotettavia, sillä otos ei ole tarpeeksi laaja ja kattava.

Toinen vaihtoehto kyselytutkimukselle olisi ollut henkilöhaastattelun tekeminen. Siinä valitaan satunnaisesti sopiva määrä kohderyhmään kuuluvia henkilöitä haastatteluun, jonka kysymykset on pohdittu etukäteen. Tässä tutkimuksessa emme tehneet henkilöhaastatteluita, sillä tarpeeksi kattavan aineiston keräämiseksi niitä olisi täytynyt tehdä monta ja tulkinnasta olisi tullut työläs. Lisäksi kyselytutkimuksen aineiston analysointi on tehokkaampaa kuin haastatteluista kerättyjen aineistojen analysointi. (Hiltunen 2008.)

Kyselytutkimuksen hyviä puolia ovat muun muassa aineiston analysoinnin tehokkuus, ajansäästö ja se, että tutkija ei voi läsnäolollaan vaikuttaa tai johdatella vastaajia haluamaansa suuntaan. Lomakkeen kysymysten on oltava huolellisesti etukäteen suunniteltuja, että ne varmasti testaavat ja tutkivat tutkittavaa aihetta puolueettomasti. Hyvän kyselylomakkeen laatimiseen kuluu aikaa mutta analysointi on helpompaa kuin jos kyselyn suunnittelu olisi tehty huolimattomasti. Jos tutkija käyttää lomakkeessa suljettuja kysymyksiä ja valmiiksi annettuja vastausvaihtoehtoja, hän voi esittää enemmän kysymyksiä kuin jos kaikki kysymykset olisivat avoimia ja vastaaja joutuisi kirjoittamaan itse vastaukset. (Hiltunen 2008.)

Kyselytutkimuksen huonoihin puoliin voidaan laskea esimerkiksi se, että tutkija ei voi tietää miten vastaaja suhtautuu kyselyyn: ottaako hän aiheen tosissaan ja vastaa kysymyksiin huolellisesti vai yrittääkö hän päästä tilanteesta mahdollisimman nopeasti pois. Huonoihin puoliin kuuluu myös se, että vastaaja voi mahdollisesti ymmärtää kysymyksen eri tavoin kuin tutkija on sen tarkoittanut. Tällöin vastaus ei välttämättä ole halutun kaltainen. Tässäkin kohdassa korostuu kysymysten asettelun tarkka suunnittelu. Vastausprosentti voi kyselytutkimusta tehdessä jäädä pie-

neksi, jolloin kannattaa miettiä uusintakyselyn tai muistutuksen lähettämistä. (Hiltunen 2008.) Katoon vaikuttavia tekijöitä on monia: vastaajan henkilökohtaiset syyt jättää vastaamatta, vastaaja ei ole saanut kyselylomaketta väärin osoitetietojen vuoksi tai se, että kirje ja kyselylomake ovat kadonneet muun vastaanottajan postin sekaan. Nykyään kyselylomakkeita lähetetään eri tahoilta ihmisille paljon, joka voi myös johtaa vastaamatta jättämiseen: jokaiseen kyselyyn ei vastata, jos aihe ei ole itselle läheinen tai sitä ei koeta tärkeäksi.

4.2.2 Tutkimusaineiston kerääminen

Kyselytutkimusta varten laadittiin kyselylomake (Liite 1) yhteistyössä Ilmajoen maatalousalan opettajien kanssa. Kyselylomakkeeseen valitut kysymykset ja mahdolliset vastausvaihtoehdot mietittiin sekä suunniteltiin tarkasti etukäteen. Kysymysten asettelun ei saanut johdatella vastaajaa ja niiden muotoilun tuli olla neutraali. Vastausvaihtoehtoja täytyi antaa riittävästi, että jokainen vastaaja löytää itselleen sopivan vaihtoehdon. Avoimilla kysymyksillä saatiin kerättyä aineistoon mukaan koulutukseen osallistuneiden henkilöiden mielipiteitä ja kehittämisideoita perustutkintoon liittyen.

Kyselylomakkeita ja saatekirjeitä (Liite 2) lähetettiin yhteensä 148 kappaletta Ilmajoella vuosina 2006–2011 maatalousalan perustutkinnon aloittaneille opiskelijoille. Kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 40 kappaletta. Vastausprosentti oli 27,03. Tavoitteeseen, 30 prosenttiin, ei päästy. On mahdollista, että kaikki kyselylomakkeet eivät ole löytäneet oikealle vastaanottajalle tai vastaanottaja on unohtanut vastata annetun vastausajan aikana. Saatujen osoitetietojen ajantasaisuudesta ei ollut varmuutta. Vastausprosentti olisi voitu saada suuremmaksi lähettämällä kohderyhmälle muistutus palautuspäivämäärästä tai lähettämällä uusintakysely.

Kyselylomakkeet lähetettiin kohderyhmälle perinteisesti postitse. Siten tavoitettiin mahdollisimman monta kohderyhmään kuuluvaa henkilöä. Koulun henkilökunnalta saadut sähköpostiosoitteet eivät olleet lainkaan ajantasaiset, joten sähköisen kyselyn lähettäminen oli mahdotonta. Vastausaikaa annettiin noin kaksi viikkoa. Vastaukset sai antaa nimettömänä, joten vastauksia ja niiden antajia ei pystytä yhdistämään.

Kyselyn avulla selvitettiin muun muassa se, vastasiko koulutus työelämän asettamiin vaatimuksiin, miten koulutus vastasi opiskelijan omia odotuksia, oliko opetus riittävän kansainvälistä, oliko työssäoppimisjaksoja riittävästi ja millaisena vastaaja koki tutkintoon liittyvän kesäjaksoson. Edellä mainittujen esimerkkikysymysten lisäksi lomakkeessa oli vastaajan taustatietoihin liittyviä kysymyksiä. Näitä kysymyksiä olivat muun muassa seuraavat: vastaajan sukupuoli, ikä, asuinpaikkakunta ja tämän hetkinen työllisyystilanne.

Kyselylomakkeessa oli yhteensä 20 kysymystä, joista suljettuja oli 12 kappaletta ja avoimia kahdeksan kappaletta. Suljetuissa kysymyksissä vastaajalle annettiin 2-6 vastausvaihtoehtoa, joista hän valitsi itselleen parhaiten sopivan vaihtoehdon. Avoimiin kysymyksiin vastaajat saivat antaa palautetta, kertoa vapaasti mielipiteitään sekä kokemuksiaan muun muassa kesäjaksosta ja koulutuksen vastaavuudesta omiin ja työelämän odotuksiin.

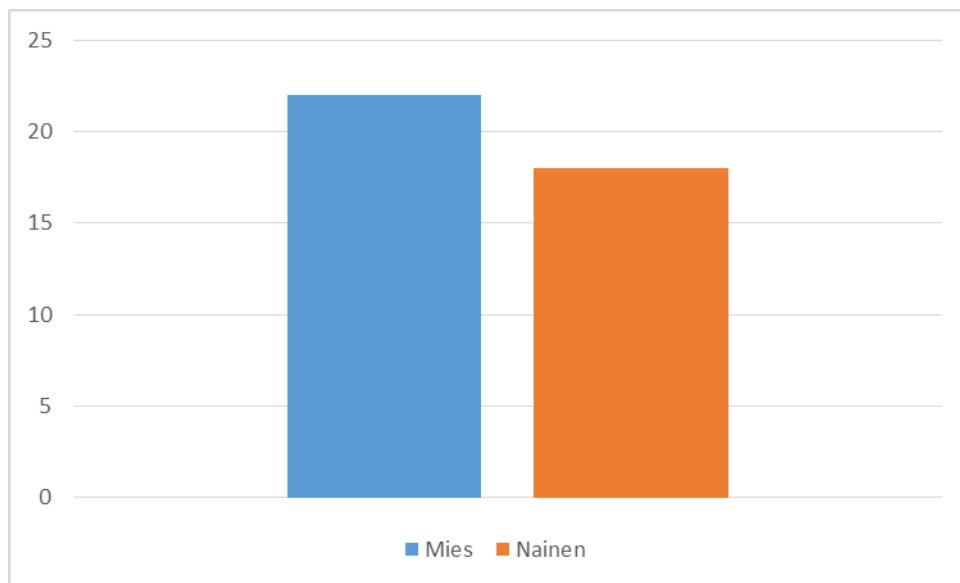
4.2.3 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimusaineiston analysointi ja tulkinta tehtiin Excel-ohjelmiston avulla. Jokaisen palautetun ja täytetyn kyselylomakkeen vastaukset muutettiin sähköiseen muotoon ja ne siirrettiin Exceliin. Kysymyksiä ja saatuja vastauksia analysoitiin ja tulkittiin yksi kerrallaan. Koska tutkimuksen tuloksista on esitettävänä paljon määrällistä numerotietoa, Excel-ohjelmiston avulla vastauksista tehtiin erilaisia kuvioita. Kaikki kuvat ovat myöhemmin tässä tutkimuksessa liitteenä. Niiden tarkoitus on selvittää tutkimuksessa saatuja tuloksia ja helpottaa lukijan tekemää tutkimista.

5 TUTKIMUSTULOKSET

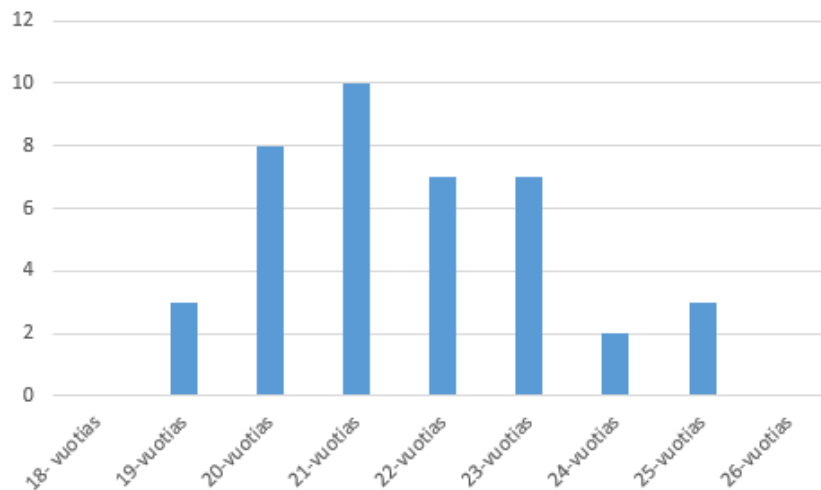
5.1 Tutkimukseen osallistuneet henkilöt

Tutkimuksen aineistoksi saatiin 40 palautettua kyselylomaketta. Sukupuolijakauma oli melko tasainen. Se esitetään kuviossa 1. Vastanneista miehiä oli 22 ja naisia 18.

Kuvio 1. Vastaajien sukupuolijakauma.

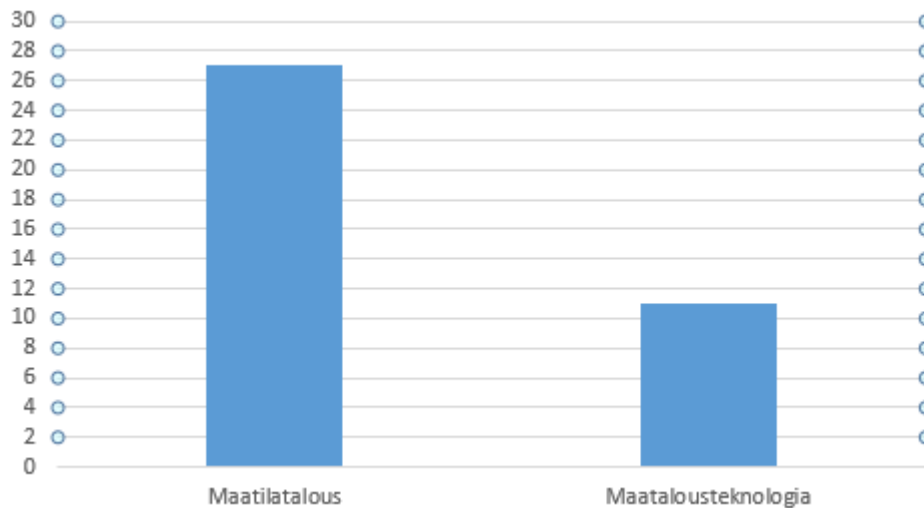
Maatalous ja siihen liittyvät työt mielletään usein miesten alaksi. Kuviosta 1 nähdään, että maatalousala ei enää nykyään ole niin miesvaltainen kuin mitä se on muutamia vuosikymmeniä sitten ollut. Vaikka alalla tehtävä työ voi olla usein fyysisesti kuormittavaa ja raskasta, on maatalous nykypäivänä silti myös naisten suosiossa.

Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma.

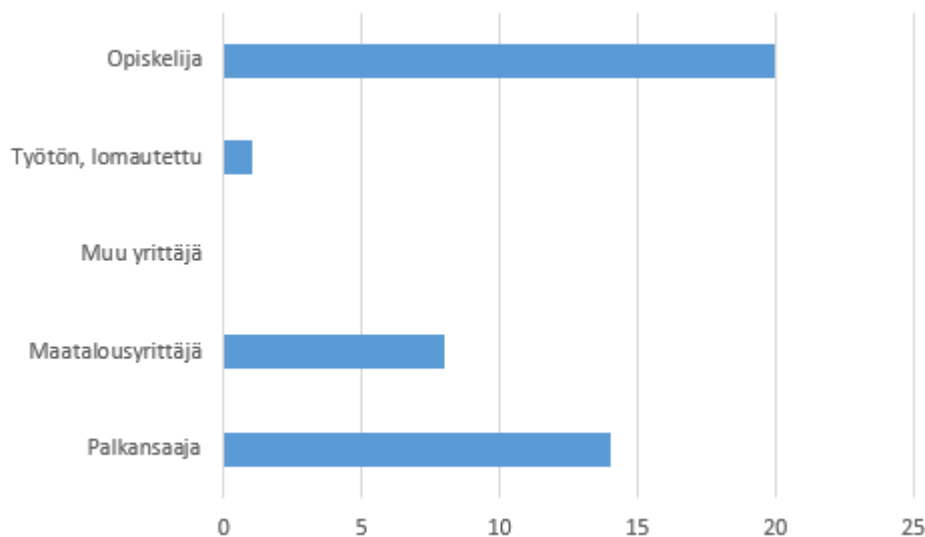
Kuviossa 2 esitetään vastaajien ikäjakauma. Vastaajissa oli eniten 21-vuotiaita ja heitä oli yhteensä kymmenen. Vanhimmat henkilöt olivat iältään 25-vuotiaita ja heitä oli vastaajien joukossa kolme kappaletta. Nuorimpia, 19-vuotiaita, oli myös kolme kappaletta. Vastaajien keski-ikä on 21,63 vuotta. Kuviosta näkee, että 18-vuotiaita ja yli 26-vuotiaita ei ollut vastaajissa mukana ollenkaan. Tästä huolimatta vastauksia saatiin monipuolisesti eri ikäisiltä henkilöiltä.

Vastaajista 30 asui Etelä-Pohjanmaan sisällä. Kuntia, joissa nämä vastaajat ilmoittivat asuvansa, olivat Teuva, Lapua, Kuortane, Karijoki, Kauhava, Kurikka, Alavus, Seinäjoki, Ilmajoki ja Jalasjärvi. Muita vastaajien asuinpaikkakuntia olivat Kalajoki, Muhos, Laihia, Isokyrö ja Vaasa. Kauhajoelta ei vastaajien joukossa ollut ketään. Yhtenä syynä tälle voidaan pitää sitä, että Suupohjan ammattioppilaitos tarjoaa myös maatalousalan perustutkinnon opetusta Kauhajoella toimipisteessään. Tästä huolimatta Kauhajoen naapurikunnista kuten Teuvalta ja Karijoelta oli kaksi opiskelijaa tullut suorittamaan toisen asteen ammattitutkinnon Ilmajolle. Näistä kunnista olisi ollut lyhempi koulumatka Kauhajoelle.

Kuvio 3. Koulutusohjelmavalinnat.

Kuvio 3 esittää jakauman siitä, miten vastaajat ovat tehneet koulutusohjelmavalintansa. Kyselyyn vastanneista henkilöistä 27 ilmoitti opiskelleensa maatilatalouden koulutusohjelmassa ja 11 maatalousteknologian koulutusohjelmassa. Vastauksia tähän kysymykseen saatiin yhteensä 38 kappaletta. Vastaajista kaksi kertoi, etteivät he olleet saaneet valita koulutusohjelmaa. Nämä kaksi vastaajaa olivat iältään 24- ja 25- vuotiaita.

Kuvio 4. Vastaajien tämän hetkinen työllisyystilanne.

Vastaajien vastaushetkellä vallitseva työllisyystilanne esitetään kuviossa 4. Vastauksia kyselylomakkeen viidenteen kysymykseen saatiin yhteensä 40 kappaletta. Kuviossa vastauksia näkyy kuitenkin 43 kappaletta, sillä viisi vastaajaa oli valinnut useamman kuin yhden vastausvaihtoehdon. Näistä viidestä yksi ilmoitti olevansa

sekä palkansaaja että maatalousyrittäjä. Neljä muuta ilmoittivat olevansa yhtä aikaisesti opiskelijoita ja palkansaajia. Lisäksi kolme vastaajaa olivat kirjoittaneet työllisyystilanteestaan kyselyn ulkopuolelle seuraavasti: ”Äitiyslomalla, Jalasjärven kunnan lomittajana”, ”armeija” ja ”palkansaaja, varusmies”. Äitiyslomalla olevaa ja asepalvelustaan suorittavia vastaajia ei ole huomioitu kuviossa 4. Kuviosta näkee, että kaksikymmentä henkilöä opiskelee tällä hetkellä, työttömiä on ainoastaan yksi, maatalousyrittäjiä on yhteensä kahdeksan ja palkansaajia neljätoista kappaletta. Kukaan ei ole siirtynyt maatalousalan ulkopuolelle itsenäiseksi yrittäjäksi.

5.2 Koulutuksen hyödyllisyys työelämässä

Koulutuksen hyödyllisyyttä työelämässä käsiteltiin kyselylomakkeen kysymyksissä kuusi ja seitsemän. Niistä ensimmäinen oli suljettu ja toinen avoin kysymys. Suljettuun kysymykseen vastasivat kaikki 40 henkilöä. Avoimeen kysymykseen saatiin kirjallisia vastauksia 32 kappaletta.

Lomakkeen kuudenteen kysymykseen ”Vastasiko koulutus työelämän asettamiin odotuksiin?” yli puolet kyselyyn vastanneista vastasi olevansa osittain samaa mieltä. Maatalousteknologian koulutusohjelmavaihtoehdon valinneista enemmistö, kuusi vastaajaa, kertoi olevansa osittain samaa mieltä ja kaksi vastaajaa täysin samaa mieltä. Tämä tarkoittaa sitä, että maatalousteknologian koulutusohjelman opetussuunnitelmassa on huomioitu maatalousalan työelämä.

Alle on kirjattu neljä maatalousteknologian opiskelijoiden antamaa vastausta avoimeen kysymykseen, joka on kyselylomakkeen seitsemäntenä. Kysymyksellä tahdottiin tietää mitä työelämän valmiuksia koulutuksen pitäisi vastaajan mielestä antaa.

”Käytännön osaaminen, paperityöt maatalouteen liittyen mm. viljelysuunnittelu, verotus ym.”

”Enemmän uuden teknologian käsittelyä ja hyödyntämistä.”

”Teknologia puolella valmiuden toimia koneiden korjaajana tai urakoitsijana.”

”Hyvä taloustieto, käytännön asioiden järjestelemistaito.”

Kyselylomakkeen kahdeksannessa kysymyksessä kysyttiin miten koulutus vastasi vastaajan asuinpaikan alueellisia tarpeita. Tähän avoimeen kysymykseen vastasi reilusti yli puolet kyselyyn osallistuneista, 34 henkilöä.

”Ei juurikaan koska opetus keskittyi pelkästään lehmiin ja rehuntekoon.”

”Hyvin. Koulutus oli monipuolista joten osaaminen ja tietotaito vastaa tarpeita.”

”Mielestäni melko hyvin, koska koulutuksen jälkeen osasin melkein kaiken teoriassa peltokasvien viljelystä. Mutta muut osaamisalueet olen oppinut työharjoittelussa ja töissä.”

5.3 Vastaajien mielipiteet koulutuksen sisällöstä

Kyselylomakkeella tahdottiin tietää millaisia mielipiteitä Ilmajoella maatalousalan perustutkintoa opiskelleilla henkilöillä on koulutuksen sisällöstä. Tähän liittyvät vastaukset ovat koulutuksen kehittämisen kannalta erityisen hyödyllisiä. Tutkimukseen liitetyt kuvat helpottavat lukijaa vastausjakauman havainnollistamisessa. Yhdeksänteen kysymykseen vastaajat saivat kirjoittaa avoimen, sanallisen vastauksen siitä, miten koulutus vastasi heidän omiin odotuksiinsa. Tähän kohtaan vastasi 40 vastaajasta yhteensä 36 henkilöä.

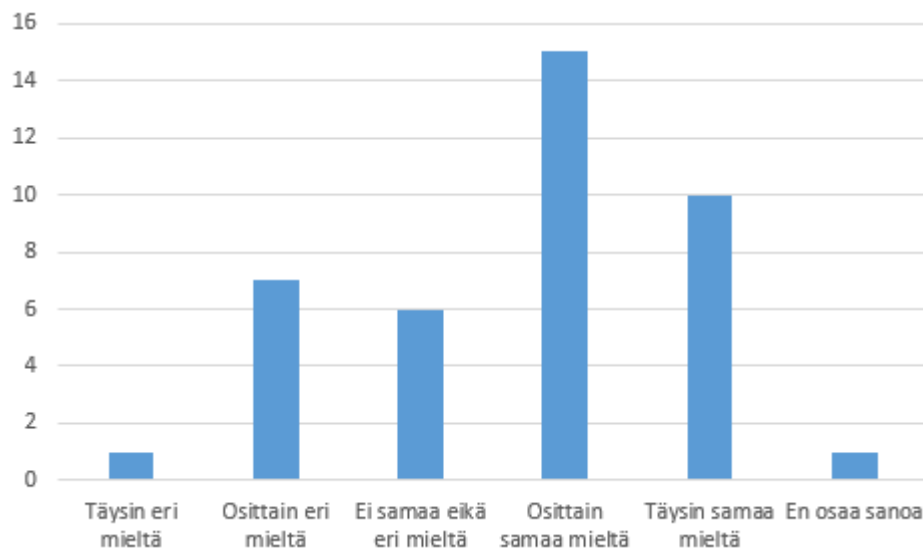
”Hyvin. En kyllä tiedä mitä hyötyä oli taide ja kulttuurista.”

”Osittain, olisi hyvä että ryhmät olisi lähtötilanteessa osaamisen mukaan. Sellaisille, joilla on jo alan kokemusta, olisi hyvä olla eri ryhmä. Muuten hyvin vastasi odotuksia.”

”Tietoa tuli paljon mutta ei tarpeeksi, verotus, tukipolitiikka, EU.”

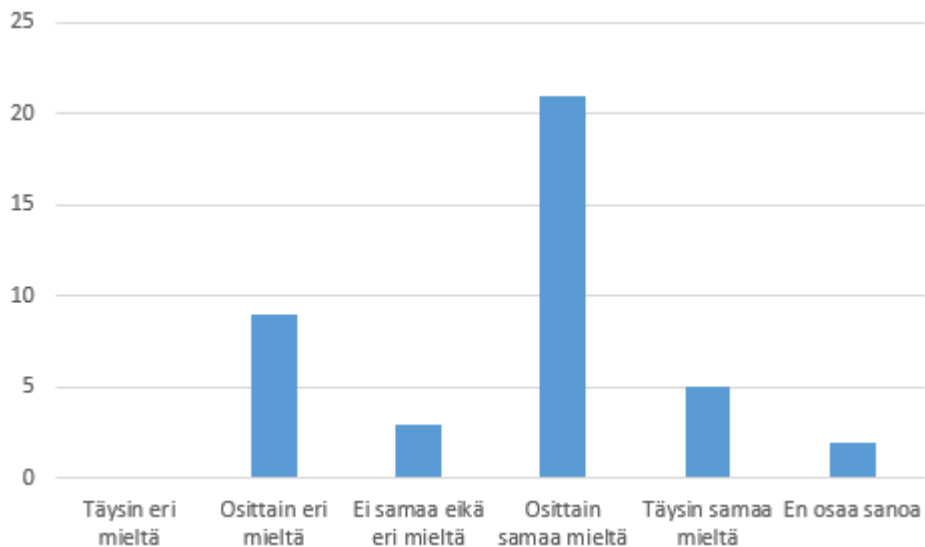
”Tosi hyvin. Koulu on monipuolinen ja hyvä perusjakso. Monen opiskelijan suusta kuullut, että paras maaseutuoppilaitos.”

Kyselylomakkeen kymmenennessä kysymyksessä tahdottiin selvittää painotettiin-ko koulutuksen aikana seuraaviin asioihin vastaajan mielestä riittävästi: oman yrityksen perustaminen, yrityksen talousasiat, verotusasiat, yrittäjänä toiminen, yrityksen markkinointi, omistajan vaihdoksen tekeminen, työnantajana ja – tekijänä toimiminen. Vastausten jakautuminen eri vastausvaihtoehdoille esitellään kuvioissa 5-12. Kuvioissa on esitetty kymmenennen kysymyksen jokainen alakohta erikseen. Niissä on huomioitu kaikki saadut vastaukset. Vastaajien koulutusohjelmavalinnat on tässä kohtaa jätetty huomioimatta.

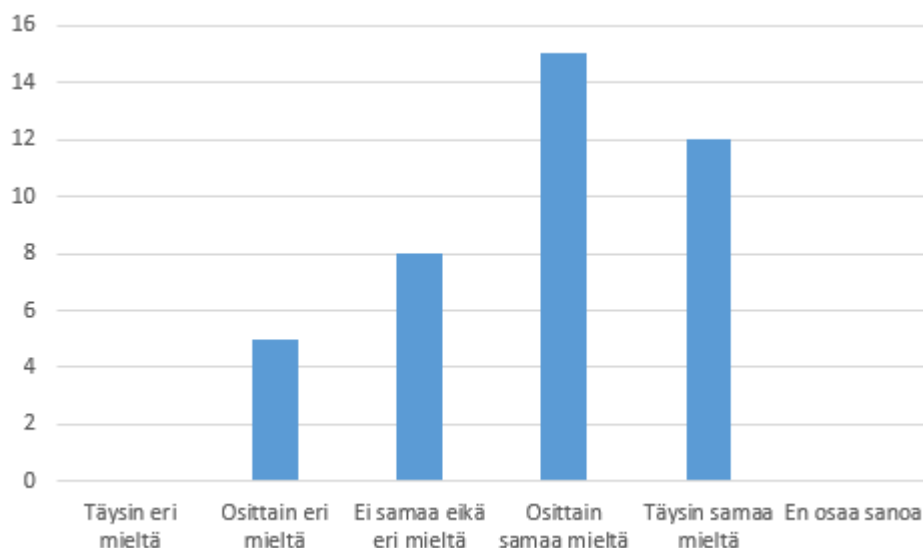
Kuvio 5. Oman yrityksen perustaminen.

Kuvio 5 liittyy oman yrityksen perustamiseen. Vastaajista 15 oli osittain samaa mieltä siitä, että koulutuksessa painotettiin riittävästi oman yrityksen perustamiseen. Tähän asiaan painottaminen koulutusvaiheessa on tärkeää, sillä maatalousalalla on mahdollista perustaa useita erilaisia palveluja tuottavia yrityksiä ja moni alalle valmistunut onkin itsenäinen yrittäjä. Oman maatilan omistava emäntä tai isäntä on samalla tavoin yrittäjä kuin esimerkiksi toiminimellä koneurakointia harjoittava henkilö.

Kuvio 6. Yrityksen talousasiat.

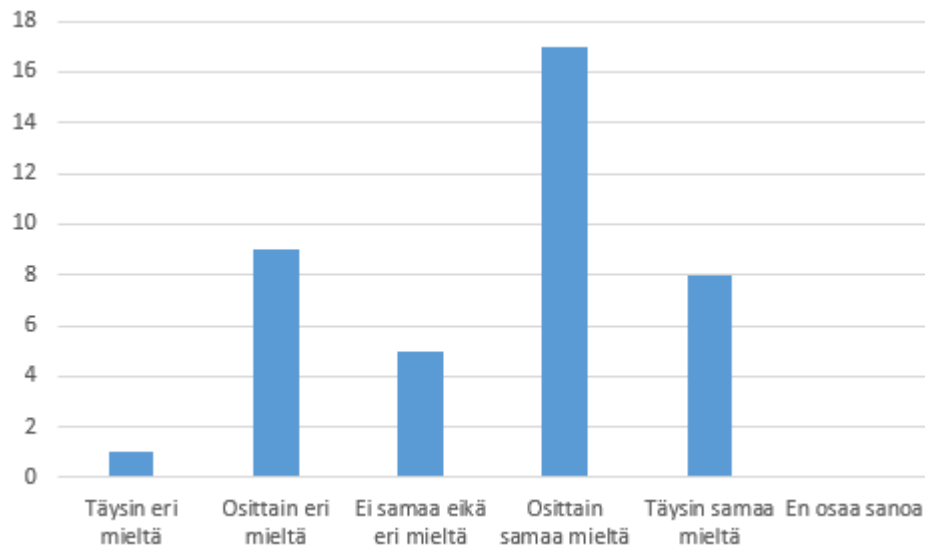
Kuviossa 6 esitetään miten vastaajat olivat kokeneet yrityksen talousasioihin painottamisen opiskeluaikoina. Tässäkin kohdassa enemmistö ilmoitti olevansa osittain samaa mieltä. Toiseksi eniten rasteja oli saanut vastausvaihtoehto ”osittain eri mieltä”. Viisi henkilöä neljästä kymmenestä oli täysin tyytyväisiä yrityksen talousasioihin painottamiseen.

Kuvio 7. Yrityksen verotusasiat.

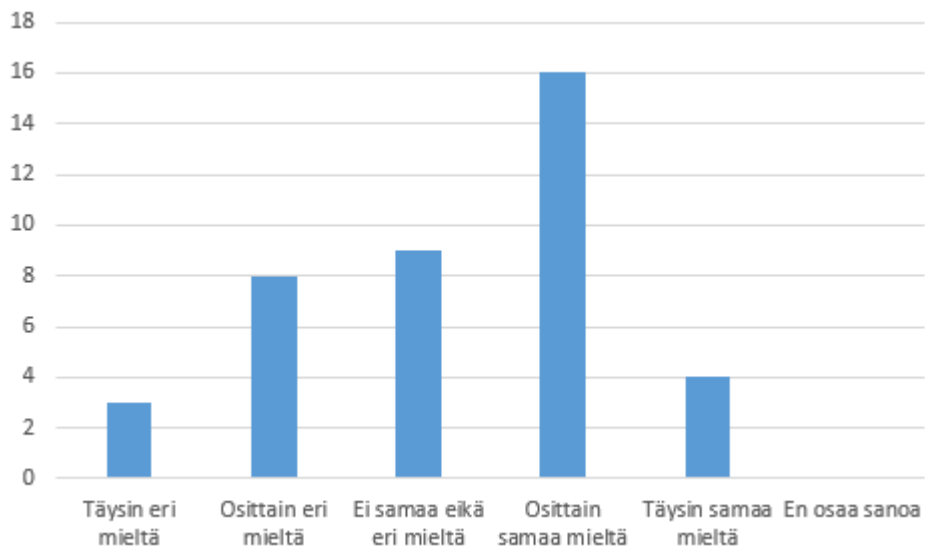
Kuviosta 7 näkee, että kaikista vastaajista 15 henkilöä oli osittain samaa mieltä ja 12 henkilöä täysin samaa mieltä siitä, että yrityksen verotusasioita opetetaan riittävästi koulutuksen aikana. Maa- ja metsätalouden verotuksen monimutkaisuuden vuoksi on hyvä, että verotusasioita käydään huolellisesti läpi koulutuksen jossakin

vaiheessa. Vaikeiden käsitteiden kuten maatalouden poistot, nettovarallisuus, tassauseraus ja menojäännös ymmärtäminen oikein on tärkeää.

Kuvio 8. Yrittäjänä toimiminen.

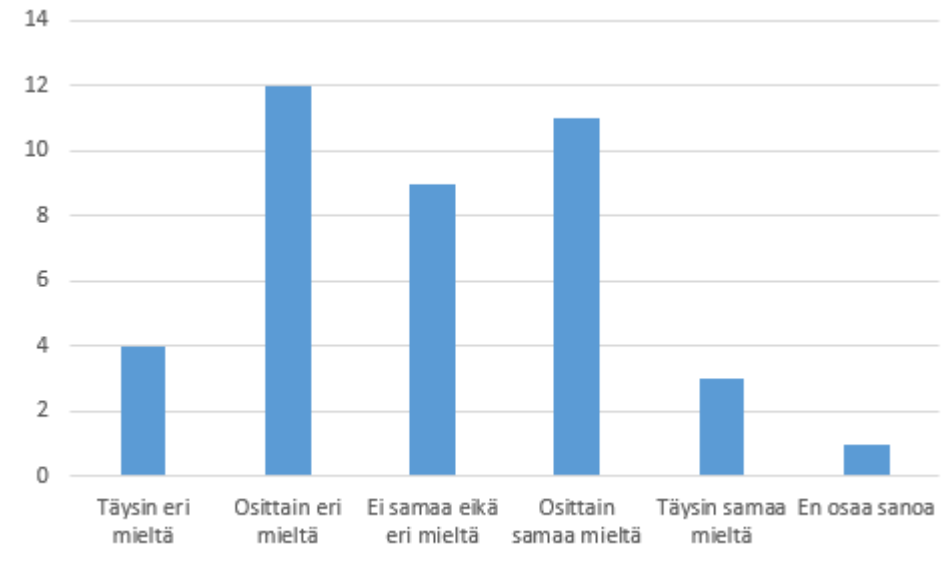
Kuviossa 8 ei ole suuria muutoksia edellisiin kuvioihin verrattuna. Enemmistö on osittain samaa mieltä siitä, että yrittäjänä toimimiseen liittyviin asioihin painotetaan riittävästi koulutuksessa. Yrittäjyyteen ja yrittäjänä toimimiseen liittyviä asioita ovat muun muassa verotus, talousasioiden hoito sekä juridiset seikat.

Kuvio 9. Yrityksen markkinointi.

Oman yrityksen markkinointi on kilpailutilanteessa asia, jolla voidaan saada etua muihin kilpailijoihin nähden. Maatilayrityksen tai jonkin muun maatalouteen liittyvän yrityksen markkinoinnin merkitys on lisääntynyt viime vuosikymmeninä kun yrityk-

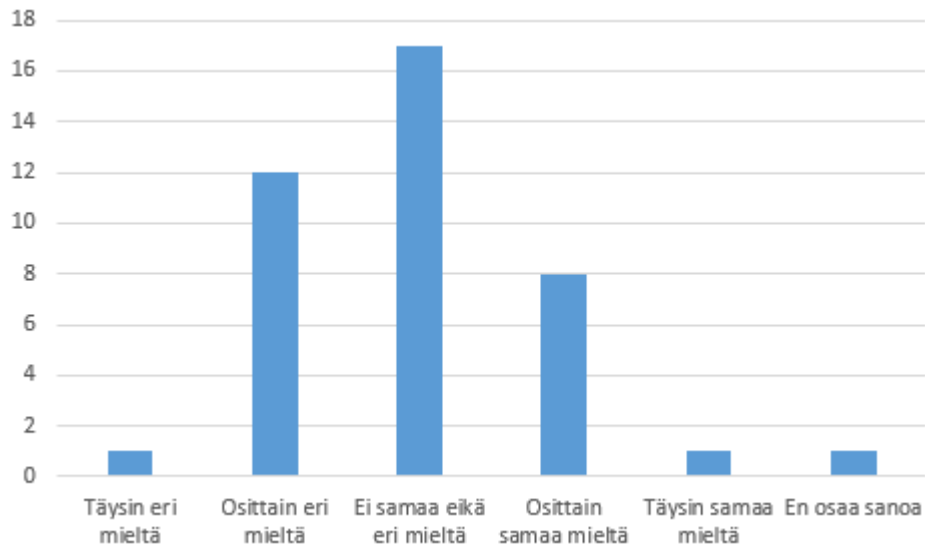
sessä tuotettuja tuotteita on alettu myydä ulkopuolisille tahoille. Kuviosta 9 näkee, että vastaajista 16 henkilöä on osittain samaa mieltä siitä, että koulutuksen aikana yrityksen markkinointiin painotettiin riittävästi. Neljä vastaajaa on täysin samaa mieltä, kahdeksan osittain eri mieltä ja kolme täysin eri mieltä. Yhdeksän vastaajaa 40:stä ei ole samaa eikä eri mieltä.

Kuvio 10. Omistajan vaihdoksen tekeminen.

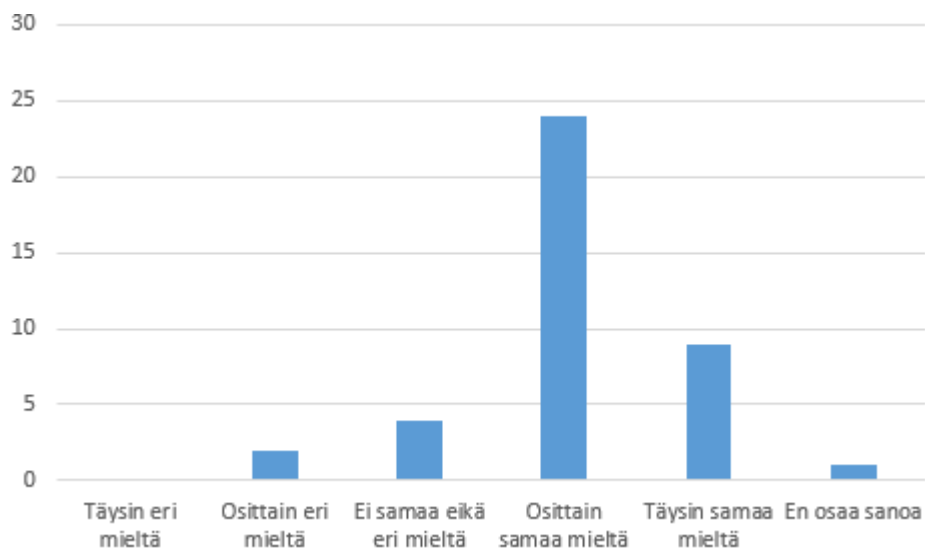
Omistajan vaihdoksen tekemiseen voi maataloudessa liittyä monimutkaisia asioita. Yritys voidaan esimerkiksi myydä ulkopuoliselle taholle tai jollekin perheenjäsenelle. Perheenjäsenten kesken tehtävä sukupolvenvaihdos voidaan tehdä nopeasti tai useammassa vaiheessa. Omistajan vaihdokseenkin liittyvät muun muassa lainsäädäntö ja verotus. On tärkeää, että myös omistajan vaihtaminen yrityksessä huomioidaan maatalousalan perustutkinnon opetuksessa. Vastaajista enemmistö on ilmoittanut olevansa osittain eri mieltä siitä, että omistajan vaihdokseen on perehdytty koulutuksessa riittävästi. Tämä olisi hyvä huomioida uutta opetussuunnitelmaa tehtäessä.

Kuviot 11 ja 12 liittyvät työnantajana ja työntekijänä toimimiseen. Harva tietää sanoa varmaksi jo opiskeluvaiheessa toimivansa valmistuttuaan joko työnantajana tai -tekijänä. Molempiin työsuhteen osapuoliin on syytä tutustua, vaikka olisikin tulevaisuudessa aina esimerkiksi työntekijänä jossakin yrityksessä. Tulosten analysoinnin perusteella työnantajana toimimiseen tulisi painottaa tulevaisuudessa enemmän.

Kuvio 11. Työnantajana toimiminen.

Kuviosta 11 esittää vastausjakauman kohdassa, jossa kysyttiin painotettiin koulutuksessa riittävästi työnantajana toimimiseen. Vastaajista 17, eli lähes puolet, ei ollut samaa eikä eri mieltä. Yli yksi neljäsosaa vastaajista ilmoitti olevansa osittain eri mieltä ja kahdeksan osittain samaa mieltä. Tässä on yksi osa-alue, johon tulevaisuudessa voitaisiin kiinnittää enemmän huomiota koulutuksen aikana.

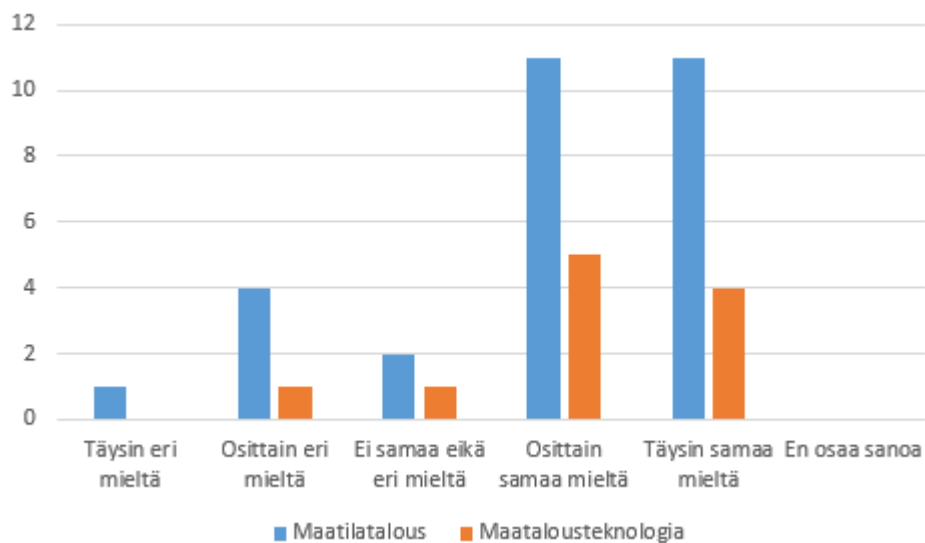

Kuvio 12. Työntekijänä toimiminen.

Kuviosta 12 näkee, että vastaajista enemmistö, lähes kolme neljäsosaa, oli osittain samaa mieltä työntekijänä toimimiseen liittyvien asioiden riittävään painottamiseen opetuksessa. Vain kaksi henkilöä oli osittain eri mieltä eikä kukaan ilmoittanut olevansa täysin eri mieltä. Työntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista, verotuksesta sekä muista työntekijänä toimimiseen liittyvistä asioista on hyvä kertoa, vaikka

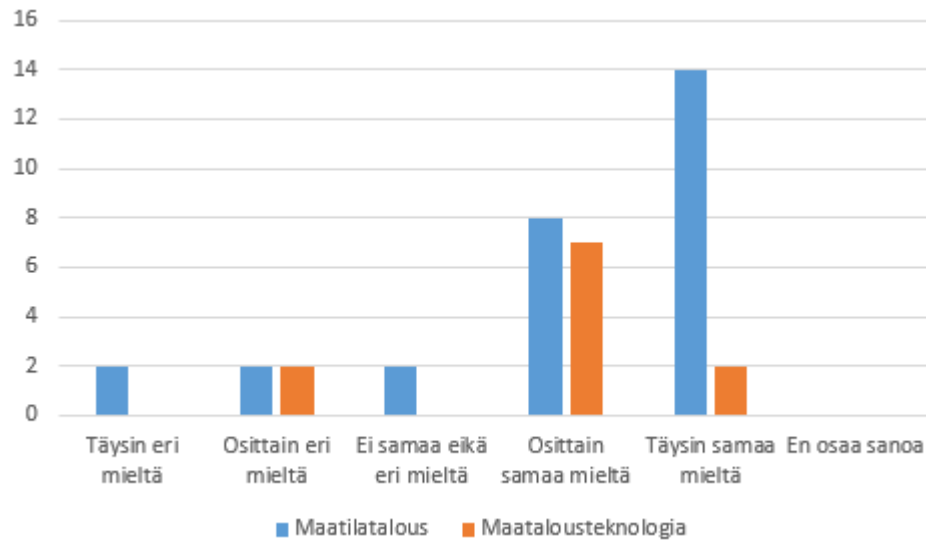
opiskelija työskentelisi tulevaisuudessa omassa yrityksessä. Onhan mahdollista, että yrittäjä palkkaa yritykseensä työntekijän, jolloin näiden asioiden tunteminen etukäteen on hyödyllistä ja aikaa säästävää.

Kysymyksissä numero 11 ja 12 kysyttiin vastaajan mielipidettä ammattiaineiden eli teknologian, kotieläintuotannon, kasvintuotannon ja metsätalouden riittävydestä sekä siitä miten yleis- eli atto-aineet tukivat vastaajan mielestä ammatillista kehitystä. Ammattiaineita koskevan kysymyksen tulokset on esitetty kuvioissa 13–16 siten, että siniset pylväät kuvaavat maatilatalouden koulutusohjelman valinneiden opiskelijoiden antamia vastausjakaumia. Oranssit pylväät ovat maatalousteknologian opiskelijoiden antamia vastauksia. Kotieläintuotantoa koskevaan kohtaan tuli vastauksia 39 kappaletta. Muihin kohtiin vastasivat kaikki 40 henkilöä. Kaikkien ammattiaineiden riittävyteen oltiin melko tyytyväisiä. Sekä maatilatalouden että maatalousteknologian puolella opiskelijat olivat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta joka kohdassa joko osittain tai täysin samaa mieltä siitä, että kaikkia neljää ammattiainetta sisältyy riittävästi opetukseen.

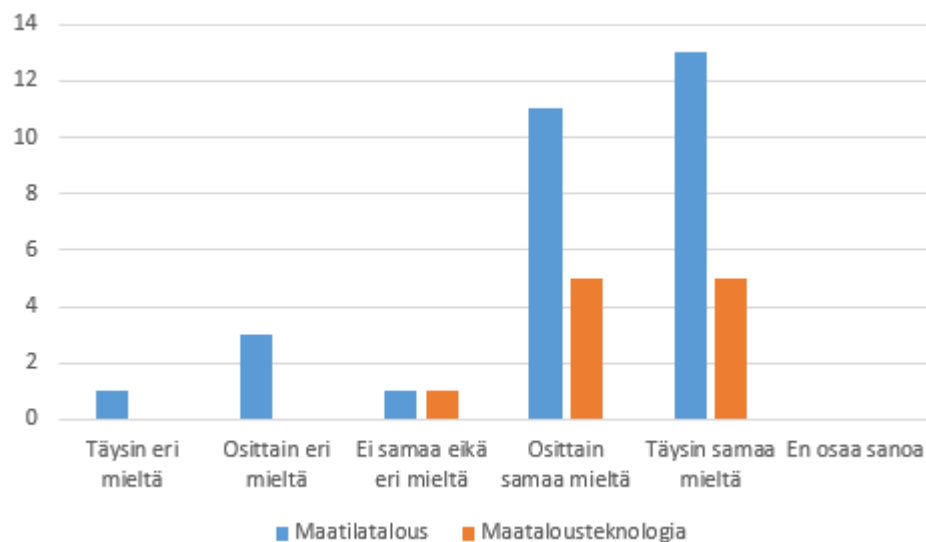
Kuvio 13. Teknologian riittävyys opetuksessa.

Kuviosta 13 näkee, että molempien koulutusohjelmien vastaajat olivat vähintään osittain samaa mieltä teknologian riittävydestä opetuksessa. Aine on tärkeä etenkin maatalousteknologian koulutusohjelmassa. Siellä opiskelijat opettelevat maatalouskoneiden ja -laitteiden käyttöä ja korjausta.

Kuvio 14. Kotieläintuotannon riittävyys opetuksessa.

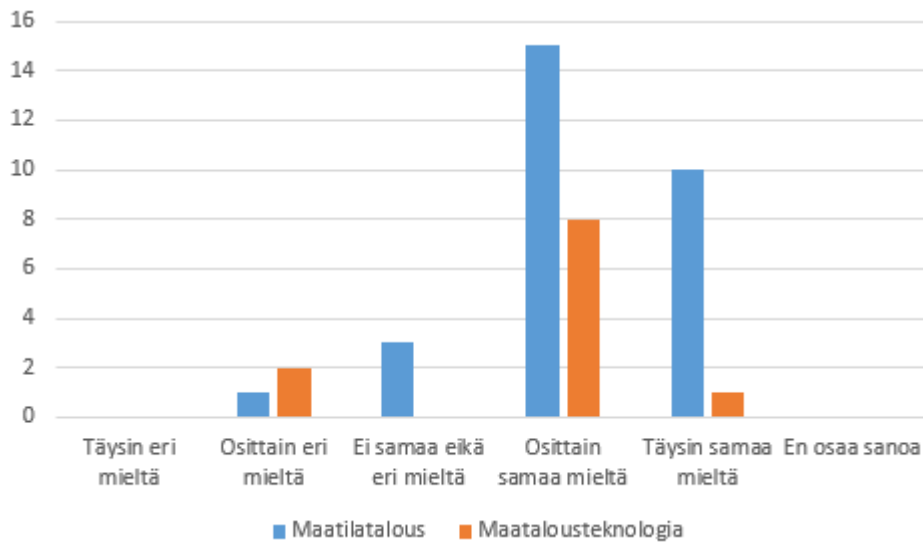
Kuvio 14 esittää maatilatalouden ja maatalousteknologian vastaajien vastausjakauman kohdassa, jossa kysyttiin mielipidettä kotieläintuotannon määrästä opetuksessa. Maatilatalouden vastaajista enemmistö oli täysin samaa mieltä siitä, että kotieläintuotantoa oli riittävästi opetuksessa mukana. Kotieläintuotannon opetuksen määrä on keskeinen juuri maatilatalouden koulutusohjelmassa, joka keskittyy pitkälti eläimiin ja niiden hoitoon. Maatalousteknologian vastaajissa enemmistö oli osittain samaa mieltä väitteestä.

Kuvio 15. Kasvintuotannon riittävyys opetuksessa.

Kuvio 15 esittää vastausjakauman kohdassa, jossa kysyttiin onko kasvintuotantoon liittyvää opetusta riittävästi mukana opetuksessa. Maatilatalouden koulutus-

ohjelmassa opiskelleista enemmistö oli täysin samaa mieltä. Maatalousteknologi-
an puolelta viisi henkilöä oli osittain samaa mieltä ja viisi täysin samaa mieltä. Vain
yksi vastasi, ettei ole samaa eikä eri mieltä.

Kuvio 16. Metsätalouden riittävyys opetuksessa.

Myöskään metsätalouden riittävyyden kohdalla ei vastauksissa ollut suuria yllätyk-
siä tai muutoksia edellisiin kohtiin verrattuna. Maatilatalouden koulutusohjelmassa
enemmistö oli osittain samaa mieltä metsätalouden riittävyydestä opetuksessa.
Maatalousteknologian puolella enemmistö oli myös samaa mieltä.

Kahdestoista kysymys oli malliltaan avoin. Siihen saatiin sanallisia vastauksia yh-
teensä 35 kappaletta. Alle on kirjattu kuusi vastausta kysymykseen ”Miten atto-
aineet, kuten kielet, äidinkieli ja matematiikka, tukivat ammatillista kehitystä?”.

*”Matematiikka tuki hyvin kotun rehujen laskemisissa ja koneketjujen
teossa.”*

”Ei kovin hyvin, paljon parannettavaa näissä aineissa.”

”Kyseisten aineiden opetus voisi olla paljon ammatillisempaa.”

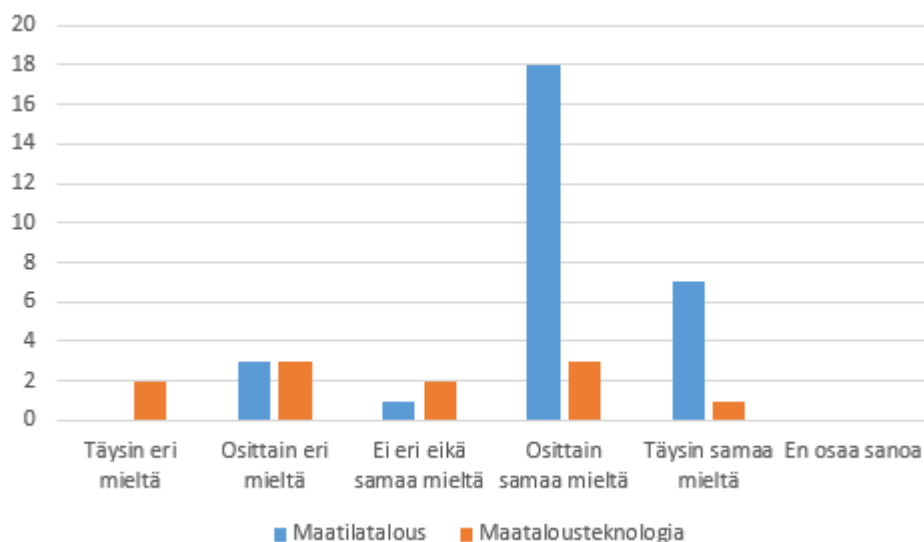
*”Kielissä käsiteltiin ammattisanastoa. Äidinkielessä lähteiden merkit-
seminen ja muiden perusasioiden kertaus. Hyötyä oli enemmän kuin
haittaa.”*

”Englantia hyvä, sillä siellä opeteltiin ammattisanastoa. Kielissä pitäisi enemmän olla ammattiin liittyvää sanastoa ym. Opetusta. Osittain turhaakin, mitä äidinkielen kieliopilla tekee navetassa?”

”Mielestäni hienosti. En ainakaan lisäisi niiden osuutta tutkintoon. Matematiikan tehtävät olisivat voineet paremmin kohdistua eläinten ruokintaan ym. Laskentoihin.”

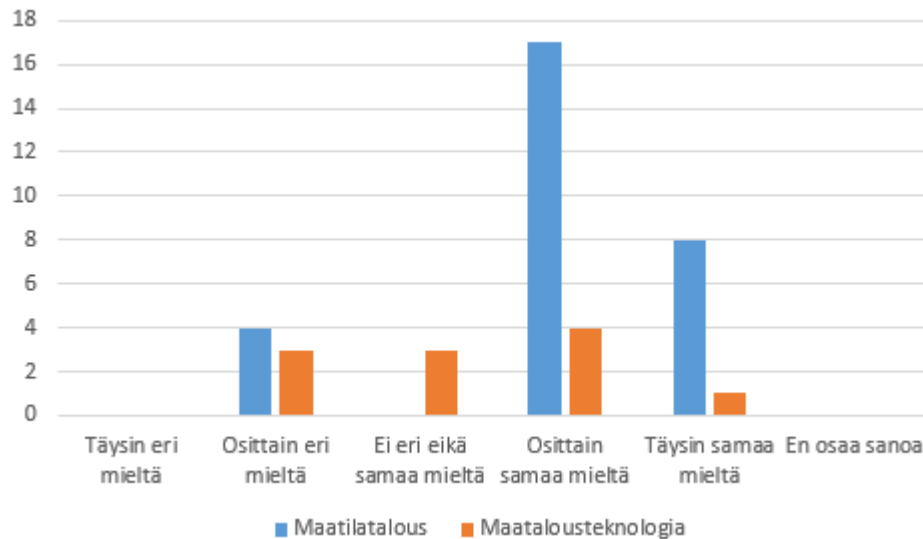
Kysymyksessä 13 kysyttiin olivatko oppilaitoksen opetusvälineet (koneet, laitteet, kirjallisuus ja ATK) sopivia vastaajan opiskeluaikaan nähden. Kaikkien neljän edellä mainitun opetusvälineen tulee olla ajantasaisia, että niihin liittyvä opetus on nykyaikaista. Esimerkiksi kolmekymmentä vuotta vanhalla traktorilla ei voida opettaa miten nykyhetken traktorit toimivat, sillä koneiden kehitys on nopeaa.

Lomakkeista kirjatut vastaustulokset jokaisen opetusvälineen kohdalla on esitetty kuvioissa 17–20. Siniset pylväät kuvaavat maatilatalouden opiskelijoiden antamia vastauksia ja oranssit maatalousteknologian. Maatilatalouden koulutusohjelman valinneiden opiskelijoiden mielestä vähiten heidän opiskeluaikaansa sopiva opetusväline oli kirjallisuus ja tyytyväisimpiä oltiin opiskeluajalla käytössä olleisiin koneisiin. Maatalousteknologian puolella vastaavasti vähiten tyytyväisiä oltiin koneisiin ja laitteisiin. Tyytyväisiä he olivat puolestaan ATK:n opetusvälineisiin.

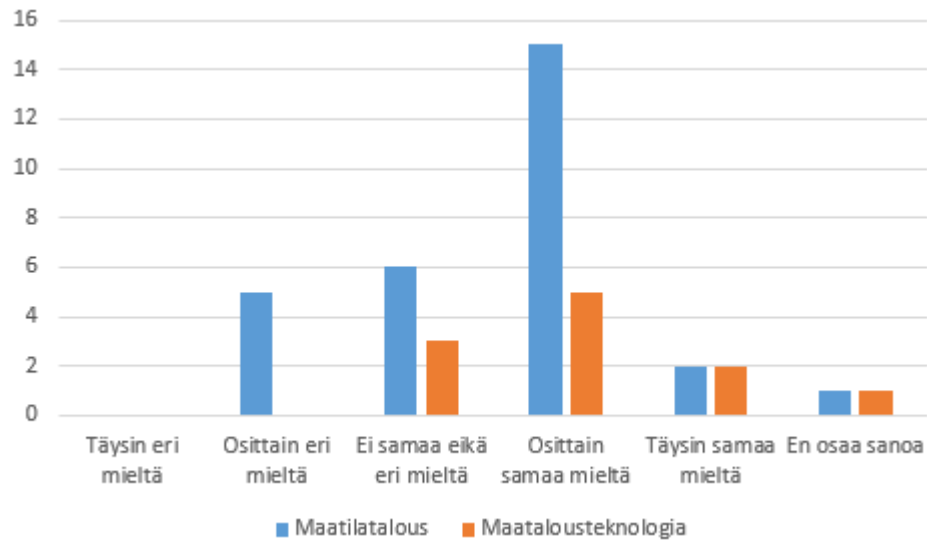
Kuvio 17. Koneiden sopivuus vastaajan opiskeluaikaan nähden.

Koneet ovat tärkeitä maatalousalalla. Niillä tuotantoketjut saadaan toimiviksi ja ihmisten fyysinen rasittuminen saadaan minimoitua. Maatalousteknologian puolelta saadut vastaukset jakautuivat kuudesta viidelle vastausvaihtoehdolle. Tulokset olivat melko tasaiset. Kuviossa 17 ei ole selkeää enemmistön kannatusta saanutta vastausvaihtoehtoa. Maatilataloudessa puolestaan selvän enemmistön on saanut ”osittain samaa mieltä”-kohta kaikista kuudesta vastausvaihtoehdosta.

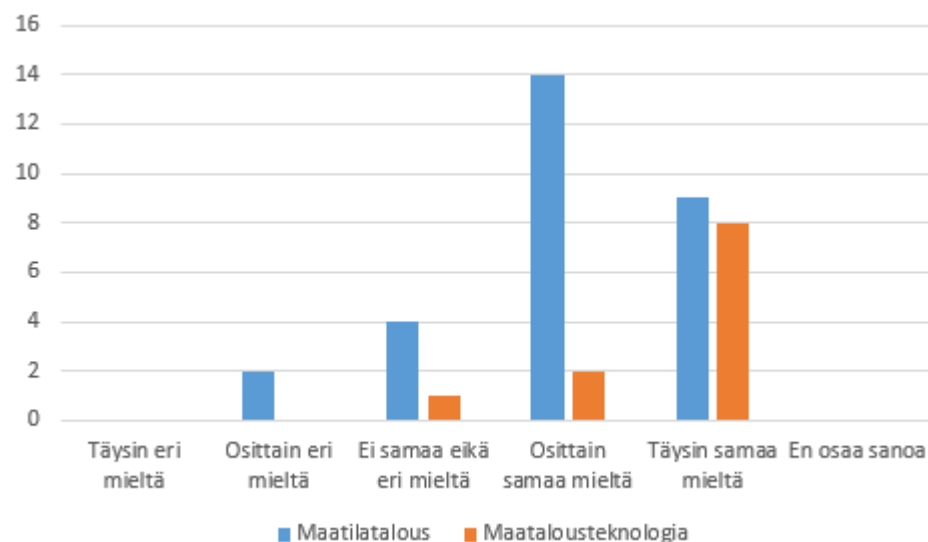
Kuvio 18. Laitteiden sopivuus vastaajan opiskeluaikaan nähden.

Koneiden tapaan myös laitteilla on suuri rooli maataloudessa. Esimerkiksi toimiva ruokkija sikalassa varmistaa sen, että isännän tai emännän ei tarvitse sangolla jakaa eläimille ruokaa. Lypsyasemalla toimivat laitteet taas nopeuttavat ja helpottavat lypsytyötä. Isäntäväen ei tarvitse lypsää jokaista lehmää käsin sankoon vaan laitteet hoitavat sen. Kuvioista 18 näkee, että molemmissa koulutusohjelmavaihtoehtoissa enemmistö oli osittain samaa mieltä laitteiden sopivuudesta vastaajan opiskeluaikaan nähden. Kukaan ei ollut täysin eri mieltä niiden sopivuudesta.

Kuvio 19. Kirjallisuuden sopivuus vastaajan opiskeluaikaan nähden.

Ajankohtaisella kirjallisuudella voidaan tarkoitaa muun muassa lakitekstejä. Ennen Euroopan Unioniin liittymistä maatalouteen liittyvä lainsäädäntö oli hyvin erilainen kuin mitä se on tänä päivänä. Sen vuoksi vanhentuneilla lakiteksteillä voidaan opettaa vain maatalouden historiaa. Kirjallisuuden sopivuus vastaajan opiskeluaikaan on yhtä tärkeää kuin aiempien kuvioiden kohdalla laitteiden ja koneiden sopivuus. Myös kirjallisuuden kohdalla molempien koulutusohjelmien enemmistöt olivat osittain samaa mieltä siitä, että kirjallisuus oli sopivaa vastaajan opiskeluaikaan nähden.

Kuvio 20. ATK:n sopivuus vastaajan opiskeluaikaan nähden.

Kuviossa 20 esitetään koulutusohjelmien vastausjakaumat siitä, olivatko ATK:n opetusvälineet sopivia vastaajan opiskeluaikankohtaan nähden. Maatilataloudessa

enemmistö oli osittain samaa mieltä väitteen kanssa. Maatalousteknologiassa puolestaan eniten ääniä oli saanut vastausvaihtoehto ”täysin samaa mieltä”.

Kyselylomakkeen 14. kysymykseen vastaajat saivat vapaasti kirjata mitä kotieläimiä he olisivat toivoneet koulutilalla olevan. Vastauksia tähän kohtaan saatiin yhteensä 27 kappaletta. Yksi vastaajista oli maininnut yhteistyön tekemisen toisen tilan kanssa. Tällöin kotieläimiin liittyvää opetusta voitaisiin saada entistä monipuolisemmaksi.

”Broilereita.”

”Koulu voisi tehdä yhteistyötä jonkun kanafarmin kanssa.”

”Parempaa karjanhoito ”lypsylehmä” perehdytystä. Ei eläimiä lisää vaan parempaa opetusta.”

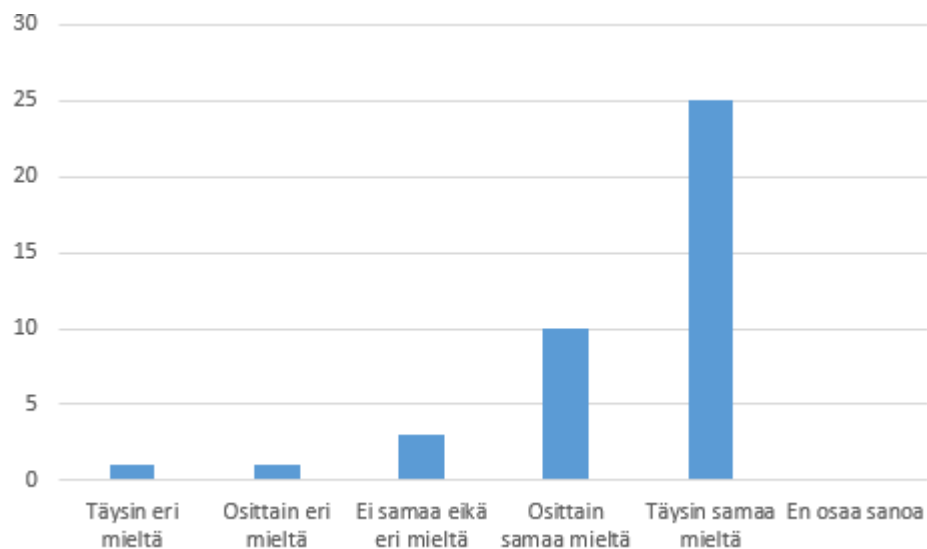
”Eläimiä oli kyllä mutta koulutus vähäistä.”

5.4 Työssäoppimisjaksot ja kesäjakso

Maatalousalan perustutkintoon liittyvät olennaisesti opiskelijoiden työssäoppimisjaksot sekä kesäjakso. Työssäoppimisessä teoria siirretään käytäntöön, mutta lisäksi opiskelijat saavat kosketuksen oikeassa työelämässä toimimiseen. Koska maatalouden työt ovat kausiluonteisia painottuen pitkälti kevääseen, kesään ja syksyyn, on yhtenä tutkinnon pakollisena osana kesäjakso. Kesäjakso on pituudeltaan kolme tai kuusi opintoviikkoa riippuen siitä minkä koulutusohjelmavaihtoehdon opiskelija on valinnut. Kesäjakso toteutetaan koulutilalla Ilmajoella.

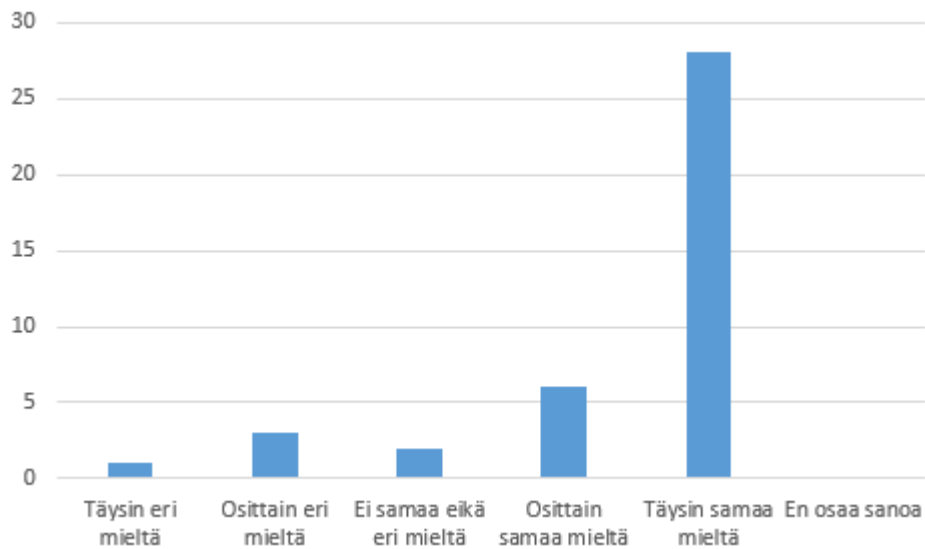
Nimensä mukaisesti kesäjakso suoritetaan kesällä, opiskelijoiden kesäloman aikana. Kesäjakso alkaa keväällä, jolloin opiskelijoilla on mahdollisuus päästä osallistumaan kasvintuotannon eri osa-alueisiin kuten kyntöön, äestykseen, kylvöön ja myöhemmin kesän aikana myös rehunkorjuuseen. Muita jaksolla tehtäviä töitä ovat muun muassa konehallin korjaus- ja huoltotyöt sekä navettatyöt niillä, jotka ovat sellaisia itselleen valinneet. Heinäkuussa opintoja on vain muutama päivä ja loppu kesäajaksosta suoritetaan syksyllä sadonkorjuun aikana, jolloin opiskelijoilla on tilaisuus päästä kokeilemaan esimerkiksi puintia. (Ketola 2015.)

Maatilatalouden koulutusohjelman valinneiden ollessa kesäjaksolla, teknologian koulutusohjelman opiskelijat ovat työharjoittelussa. Työharjoittelun loputtua kesäkuun alussa, teknologiapuolen opiskelijat siirtyvät koululle omaa kesäjaksoaan suorittamaan. Koulutusohjelmien opiskelijat on jaettu vielä oman ryhmän sisällä pienempiin ryhmiin. Tällä pyritään takaamaan se, että kaikki pääsevät osallistumaan mahdollisimman monipuolisesti maatalon töihin. Henkilöstöresursseista ja jakson pituudesta johtuen jokainen opiskelija ei kuitenkaan pääse ihan kaikkeen mukaan. (Ketola 2015.)

Kuvio 21. Työssäoppimisjakso on sijoittunut oikein muuhun opiskeluun nähden.

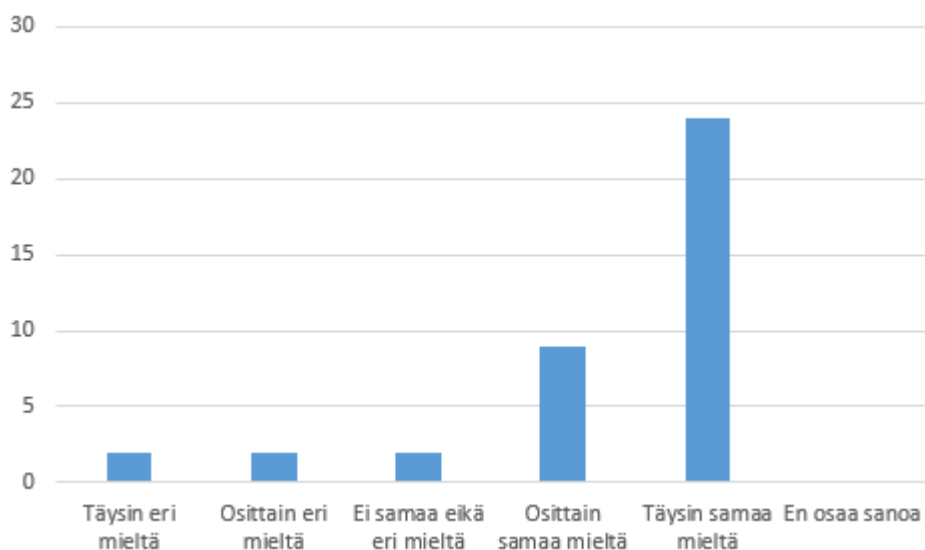
Kyselylomakkeen neljä viimeistä kysymystä liittyvät työssäoppimisjaksoon sekä kesäjaksoon. Kysymyksessä numero 17 kysyttiin olivatko työssäoppimisjaksot vastaajan mielestä sijoittuneet oikein muuhun opiskeluun nähden. Yhteensä 35 vastaajaa oli täysin tai osittain samaa mieltä. Heistä kymmenen oli maatalousteknologian koulutusohjelman valinnoita. Ainoa henkilö, joka vastasi olevansa täysin eri mieltä työssäoppimisjakson sijoittumisajankohdasta, oli kuitenkin tyytyväinen jaksojen määriin ja kestoihin. Tämä vastaaja opiskeli maatalousteknologian koulutusohjelmassa. Kuvio 21 esittää vastausten jakautumisen 17. kysymyksessä. Kolme kysymykseen vastannutta ei ollut samaa eikä eri mieltä siitä olivatko työssäoppimisjaksot sijoittuneet oikein muuhun opiskeluun nähden.

Kuvio 22. Työssäoppimisjaksoja on riittävästi.

Kuviosta 22 näkee kaikkien vastaajien mielipiteiden jakautumisen kysymyksessä, jossa kysyttiin oliko työssäoppimisjaksoja riittävästi. Lähes kaikki vastaajat olivat samaa tai osittain samaa mieltä. Yhdeksän maatalousteknologian puolen opiskelijaa oli täysin samaa mieltä, yksi osittain samaa mieltä ja yksi osittain eri mieltä.

Yhdeksästoista kysymys käsitteli työssäoppimisjaksojen kestoja. Kyselylomakkeessa kysyttiin olivatko työssäoppimisjaksojen pituudet vastaajan mielestä riittäviä. Tämän kysymyksen tulosten avulla maatalousalan perustutkinnon koulutuksen kehittäjät voivat joko muuttaa työssäoppimisjaksojen kestoja tai pitää ne entisellään.

Kuvio 23. Työssäoppimisjaksojen pituudet ovat vastaajan mielestä riittävät.

Kuvio 23 esittää kaikkien vastausten antaman vastausjakauman tässä kysymyksessä, joka on kyselylomakkeessa toiseksi viimeisenä. Se oli hyvin edellisten kysymysten jakaumien kaltainen. Enemmistö vastaajista oli joko täysin tai osittain samaa mieltä. Tähän kysymykseen saatiin yhteensä 39 vastausta. Yksi vastaaja ei ollut antanut vastausta. Maatalousteknologian puolella kymmenestä vastaajasta yhdeksän oli joko samaa tai osittain samaa mieltä siitä, että työssäoppimisjaksojen kestot olivat riittäviä. Vain yksi vastaajista kertoi olevansa osittain eri mieltä.

Kyselylomakkeen viimeinen kysymys oli malliltaan avoin: ”Oliko kesäjakso mielestäsi hyödyllinen ja miten kehittäisit sitä?”. Tähän kysymykseen saatiin vastauksia yhteensä 35 kappaletta. Alle on luettelonomaisesti kirjattu niistä joitakin.

”Kyllä, korkeintaan pidentäisin ja varmistaisin, että kukaan ei jää paitsi jostain kesän työstä.”

”Kyllä, ehkä pidempi.”

”Hyödyllinen. Töiden jakautuminen ongelmana. Saako tehdä koko ajan jotain hyödyllistä vai onko vaan siivoustöitä ja odottelua.”

”Oli hyödyllinen, enemmän vain sitä hommaa!”

”Oli hyödyllinen mutta päivät olisi saanut olla paremmin suunniteltuja ja opastettuja. Tytöt olisi pitänyt ottaa samalla lailla huomioon kuin pojat.”

”Silloin -08 kun olin kesäjaksolla porukka jaettiin kahtia ja toiset eivät päässeet kylvämään ja toiset eivät puimaan. Kaikille kaikkia olisi paras mutta resurssit ovat mitä ovat.”

”Siinä mielessä hyödyllinen, että pääsi kokeilemaan kaikkea mitä halusi kuten itselläni rehunteko.”

”Jaksottaminen niin, että kaikki pääsisivät kokeilemaan kaikkea.”

”Oli. Monet saivat ensikosketuksen tilatöihin kesäjaksolla. Parasta aikaa Imolla! Hyödyllistä taitoa ja pääsi monenlaisia töitä tekemään. Ehkä ryhmien kiertoa eri töiden välillä voisi vähän miettiä niin kaikki pääsisivät kokeilemaan vähän kaikkia hommia.”

5.5 Yhteenveto tuloksista

Tutkimuksesta saadut tulokset kertovat sen, millaisena vastaajat kokivat koulutuksen ja missä he kokevat olevan kehitettävää. Tutkimustuloksiin puolestaan vaikuttaa se, ketkä kyselyyn vastaavat. Muun muassa vastaajien sukupuoli- ja koulutusohjelmajakaumiin liittyvien kuvioiden tulokset olisivat voineet olla hyvinkin erilaiset, jos vastauksia olisi saatu esimerkiksi kymmenen kappaletta enemmän tai vähemmän.

Tässä tapauksessa saatujen tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että vastaajissa oli enemmän miehiä kuin naisia. Enemmistö vastaajista oli valinnut koulutusohjelmakseen maatilatalouden. Se ei tarkoita, että maatilatalous olisi Ilmajoella suositumpi koulutusohjelmavaihtoehto kuin maatalousteknologia. Tällä kertaa vastaajista enemmistö vain sattui olemaan maatilatalouden opiskelijoita. Vastanneista henkilöistä 75 prosenttia asui Etelä-Pohjanmaalla, jossa tutkimuskohteena oleva koulutuskin järjestetään. Loput 25 prosenttia asuivat muualla Suomessa. Kukaan ei ilmoittanut asuvansa ulkomailla.

Nykyaikaiset, taloudellisesti toimintakykyiset maatilayritykset tekevät yhä enemmän yhteistyötä muiden maatilayritysten kanssa. Koulutuskeskus Sedun olisi kannattavaa pohtia yhteistyön merkitystä opetuksen laadun ja monipuolisuuden näkökulmasta. Yhteistyöllä Sedu voisi saada aikaan lisäksi taloudellisia säästöjä. Moni kyselyssä ilmennyt koulutuksen ”epäkohta” voisi olla korjattavissa yhteistyön avulla.

Uuteen tuotantorakennukseen ei tarvitsisi investoida ollenkaan tai investoinnit voisivat olla pienemmät, jos osa käytännön harjoituksista tehtäisiin esimerkiksi Ilmajoella sijaitsevilla sika- tai lypsykarjatililla. Näillä tiloilla opiskelijat voisivat osallis-

tua kausiluontoisiin kasvintuotannon töihin sesonkiaikoina sekä kotieläintuotannon päivittäisiin töihin mihin vuodenaikaan tahansa. Tällaisen yhteistyön kautta maatilayritys saisi mainetta koulutuskeskuksen yhteistyötilana ja lisäksi työntekijöitä, joille ei tarvitsisi maksaa lomittajan tai maatilan työntekijän palkan suuruista korvausta tehdyistä töistä. Koulutuskeskus voisi maksaa rahallista korvausta yhteistyötiloille siitä, että se saisi kouluttaa opiskelijoitaan heidän avullaan. Tällöin rahallisen korvauksen tulisi kuitenkin olla sen suuruinen, että se jää pitkällä aikavälillä esimerkiksi uutta navettainvestointia pienemmäksi. Muutoin yhteistyön tekeminen ei ole kannattavaa

Yksi suuri hyöty yhteistyöstä olisi edellä mainittu koulutuksen monipuolisuuden lisääntyminen opiskelijan koulutuksen kannalta. Opiskelijat voisivat saada kokemusta myös sellaisista tuotantosuunnista, joita koulutilalla ei ole tarjota. Näitä olisivat esimerkiksi vuohet, broilerit ja lihasonnien kasvatusta. Opiskelijoilla voisi olla mahdollisuus päästä kokeilemaan sellaisiakin tilan töitä, joita koulussa ei pääse tekemään. Lisäksi he voisivat ehtiä kokeilemaan enemmän esimerkiksi rehun tekoa ja puintia kuin tällä hetkellä. Kaikilla olisi parempi mahdollisuus päästä kokeilemaan monipuolisesti erilaisia käytännön töitä.

Yhteistyön kautta opiskelijat saisivat lisää kosketuksia oikeaan työelämään ja työntekoon. Lisäksi heillä olisi mahdollisuus ”saada jalka oven rakoon” eli päästä jollekin yhteistyötilalle töihin opiskeluaikaksi tai heti valmistumisen jälkeen. Huonoja puolia yhteistyön lisäämisessä voivat olla muun muassa se, että opettajien työn määrän lisääntyminen, kun yhteistyösopimuksia solmitaan yrittäjien kanssa ja yhteistyön toimivuutta valvotaan. On myös mahdollista, että säästöjen sijasta kustannukset lähtevätkin nousuun.

Lisäämällä koulutuskeskuksen omistamaa peltopinta-alaa, opiskelijoilla olisi enemmän käytännön töitä ja siten myös harjoitusta saataisiin enemmän. Laajentamalla omaa kasvinviljelyä, koulutuskeskus voisi pystyä tarjoamaan yksittäiselle opiskelijalle paremmat mahdollisuudet osallistua kaikkiin kasvinviljelytöihin. Tästä peltojen lisäyksestä syntyisi kuitenkin paljon kustannuksia: pellon hinta on Etelä-Pohjanmaalla korkea, työkoneita jouduttaisiin hankkimaan lisää ja henkilöstöä täytyisi palkata lisää ainakin sesonkiajoiksi. Muun muassa polttoainekustannukset

lisääntyisivät. Lannoitteiden ja siementen tarve kasvaa, jolloin myös se aiheuttaisi kustannusten nousua.

Saatujen tutkimustulosten perusteella työssäoppimisjaksojen sijoittuminen muuhun opiskeluun nähden on tällä hetkellä hyvä. Selkeä enemmistö oli myös tyytyväinen näiden jaksojen määrään ja keston. Maatilan töitä on vaikea opiskella pelkästään teoriassa. Kun teoria yhdistetään käytäntöön, oppiminen on useille helpompaa. Parhaiten töitä oppii sesonkiaikana, jolloin niitä tehdään eli loppukeväällä, kesällä ja alkusyksynä. Puintia on mahdotonta harjoitella talvella lumihangessa, sillä se ei vastaa todellisuutta. Työssäoppimisjaksojen siirtäminen talviaikaan joutaisi siihen, ettei jaksoissa saavutettaisi enää haluttua oppimistavoitetta kasvintuotannon kohdalla. Talvella on hiljaista ja maatilayritysten työt keskittyvät lähinnä tuotantoeläinten hoitoon ja koneiden yleishuoltoon.

Nykyaikaisen opetuksen takaamiseksi käytettävien opetusvälineiden on oltava nykyaikaisia ja toimivia. Teknologian on oltava ajantasaista ja sellaista, jota todellisuudessa käytetään maataloilla. Koneisiin, laitteisiin, opetuksessa käytettävään kirjallisuuteen ja ATK-laitteisiin oltiin kyselyn mukaan melko tyytyväisiä. Muutamia poikkeuksia löytyy etenkin maatalatalouden koulutusohjelman valinneiden puolelta laitteiden ja kirjallisuuden kohdalta. Voi olla, että esimerkiksi kirjallinen materiaali koettiin vanhentuneeksi ja sen vuoksi tarpeettomaksi. Opettajien tulee aktiivisesti tarkistaa käyttämänsä opetusmateriaali, etsiä uutta tietoa säännöllisesti ja tarpeen tullen uudistaa opetustaan.

Atto-aineista eli yleisaineista vastaajilla oli hiukan negatiivinen mielipide. Niiden merkitystä ja tavoitteita opetuksessa ei luultavasti ymmärretty oikein. Jotkut vastaajista kokivat, ettei yleisaineista ollut koulutuksen kannalta mitään hyötyä. Sen vuoksi olisi tärkeää, että tulevaisuudessa yleisaineiden kuten matematiikan, äidinkielen ja muiden kielten opetus pyörisi maatalouteen liittyvien aiheiden ympärillä. Esimerkiksi äidinkielessä voitaisiin käsitellä maataloutta käsitteleviä artikkeleita ja matematiikassa tehdä entistä enemmän ruokintalaskuja. Tällöin opiskelija saisi opetuksesta enemmän hyötyä ja mielenkiinto sitä kohtaan säilyisi. Kokonaan näitä yleisaineita ei voi opetussuunnitelmasta poistaa, sillä tutkimuksen teoriaosuudessa käsiteltyjen lakien ja asetusten mukaan yleisaineita tulee opettaa myös ammattikoulussa. Niiden tehtävänä on yleissivistää opiskelijoita.

Kesäjaksoon liittyen kyselylomakkeessa oli yksi laaja avoin kysymys. Siihen vastaajat saivat vapaasti antaa kommenttinsa ja kehittämiseidensä kesäjaksoista. Tulosten perusteella tämän hetkiseen kesäjakson pituuteen oltiin tyytyväisiä. Kukaan ei ehdottanut sen lyhentämistä vaan päinvastoin. Jaksoa oltiin valmiita jopa pidentämään, vaikka se sijoittuu opiskelijoiden kesälomalle.

Keston lisäämisellä voitaisiin taata entistä laajemmat ja monipuolisemmat käytännön harjoitukset kaikille opiskelijoille. Koulutuksen kehittäjät voisivat pohtia mahdollisuutta jatkaa kesäjakson opintoja syksyllä muiden opintojen ohella. Puintiaika kun sijoittuu usein aikaan, jolloin opiskelut ovat jo jatkuneet kesäloman jälkeen. Tämä tarkoittaisi opiskelijan näkökulmasta kylläkin sitä, että koulupäivät olisivat syksyllä ja ehkä myös keväällä pitkiä. Jos opiskelijan kotona tai työpaikalla on maatilayritys, voisi sinne olla vaikea ehtiä sesonkiaikana avuksi opiskelujen viessä entistä enemmän aikaa. Sellaisessa tilanteessa täytyisi olla mahdollisuus antaa opiskelijalle hyväksi lukuja ja vapautuksia joistakin kesäjakson opinnoista.

Kesäjaksoista saadut kommentit olivat sävyiltään lähinnä positiivisia. Siitä oli jäänyt hyviä muistoja ja se koettiin hyödyllisenä osana opintoja. Kesäjaksoon liittyvät negatiiviset kommentit liittyivät yleensä siihen, että vastaaja ei ehtinyt kokeilla kaikkia tilan töitä ja koki jääneensä jostain paitsi. On mahdollista, että kesäjakso oli joillekin ainoa hetki kokeilla esimerkiksi kylvöä tai puintia käytännössä. Edellä mainitun yhteistyön lisäämisellä voitaisiin saada ratkaisu tähän resurssien puutteesta johtuvaan ongelmaan.

Toinen kesäjaksoon saatu kehittämisidea oli henkilöresurssien lisäys, jolloin opettajia olisi enemmän ja ryhmäkoot saataisiin jakson aikana pysymään oppimismielessä sopivina. Opiskelijoilla olisi mahdollisuus saada enemmän henkilökohtaista ohjausta harjoitusten ja töiden tekoon. Käytännössä toteutettuna henkilöresurssien lisäys kuitenkin kasvattaisi koulutuskeskuksen palkkauskustannuksia. Kustannusten lisääntyminen ei taida olla tällä hetkellä Sedun tavoitteena.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tutkimuksen aihe on ajankohtainen, sillä maatalousalan perustutkintoa kehitetään jatkuvasti maataloudessa tapahtuvien muutosten vuoksi. Jotta kehitys tapahtuu oikeaan suuntaan, on kyselyllä saatu palaute hyödyllistä materiaalia koulutuksen kehittäjille ja suunnittelijoille. Tähän opinnäytetyöhön laaditulla kyselylomakkeella tahdottiin selvittää millaisena vuosien 2006 ja 2011 välillä tutkintoa suorittaneet opiskelijat kokivat koulutuksen. Saatujen vastausten perusteella voidaan todeta, että Koulutuskeskus Sedun tarjoama maatalousalan perustutkinnon koulutus on Etelä-Pohjanmaalla tarpeellinen ja siitä koetaan olevan hyötyä työelämään siirryttäessä. Laadukkaalla ja hyvämaineisella opetuksella saadaan joka vuosi uusia opiskelijoita aloittamaan tutkinnon suorittamisen. Vaikka maatalouden kehitys johtaa maatilayritysten vähenemiseen ja tilakoon kasvuun, tarvitaan maatalousalalla silti myös tulevaisuudessa osaavia ammattilaisia. Alalta löytyy yhä enemmän työpaikkoja myös perinteisten maatilojen ulkopuolelta kuten esimerkiksi koneurakoitsijana, huoltoliikkeen työntekijänä ja lomituspalvelun lomittajana. Sen vuoksi koulutus pysyy tarpeellisena vuodesta toiseen.

Kyselylomakkeen valmistelu ja suunnittelu tehtiin huolella. Sen laatiminen aloitettiin hyvissä ajoin. Suunnitteluvaihe vei aikaa ja oli työläämpi kuin aluksi ajattelin. Neutraalin, selkeän ja ytimekkään kysymyksen asetteleminen oikeanlaiseksi ei ollutkaan helppoa.

Vaikka lopullisessa kyselylomakkeessa oli sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä, lomakkeeseen saatiin paljon hyviä vastauksia. Kirjallisten vastausten määrä yllätti positiivisesti vaikka toivottuun vastausprosenttiin ei päästyäkään. Usein sanalliset vastaukset jätetään antamatta, koska kirjoittaminen ja vastauksen muotoilu vievät vastaajalta ylimääräistä aikaa. Tässä kyselytutkimuksessa vastaajat olivat kuitenkin kiinnostuneita tutkittavasta aiheesta ja halusivat tuoda oman mielipiteensä esille. Kyselyyn ei saatu asiattomia vastauksia vaan päinvastoin; eräs henkilö oli laittanut yhteystietonsa lomakkeen loppuun mahdollisten lisäkysymysten varalta.

Opinnäytetyö sisältää määrällisesti paljon kuvioita. Niiden avulla on kuitenkin helppoa havainnollistaa lukijalle saatujen vastausten muodostama vastausjakauma. Kuvioita ja niiden jakaumia vertaillen lukijakin pystyy tekemään omia

päätelmiään tutkittavasta aiheesta. Tutkimukseen tehdyt suorat lainaukset kyselylomakkeisiin saaduista avoimista vastauksista tuovat elävyyttä ja vaihtelua tutkimustekstiin.

Opinnäytetyön edetessä ja tutkimustuloksia avatessa huomasi, että monen asian olisi voinut tehdä myös toisin. Vastausten numerointi ennen siirtoa sähköiseen muotoon olisi voinut helpottaa yksittäisen vastaajan antamien vastausten analysointia. Tällöin jokaista vastaajaa olisi pystynyt analysoimaan tarkemmin muun muassa avointen vastausten myötä välittyvän asenteen kautta: oliko vastaaja tyytyväinen vai tyytymätön opetukseen, oliko koulutus hyödyllinen vai ei. Lisäksi SPSS-ohjelmistolla tehty analysointiprosessi olisi voinut olla helpompi toteuttaa. Koska kokemukset kyseisestä ohjelmistosta ovat vähäiset, päädyin tutumpaan keinoon eli Excel-ohjelmistoon. Myös ohjelmistossa käytettävä kieli vaikutti lopulliseen päätökseen. SPSS on englanninkielinen ja ohjeiden suomentamiseen olisi kulunut ylimääräistä aikaa.

LÄHTEET

A 6.11.1998/811. Valtioneuvoston asetus ammatillisesta peruskoulutuksesta.

A 1.3.2001/216. Opetusministeriön asetus ammatillisista perustutkinnoista.

Anttila, P. 1998. Survey eli kyselytutkimus. [Verkkosivusto]. Metodix. [Viitattu 2.6.2015]. Saatavana:
http://www.metodix.com/fi/sisallys/01_menetelmat/01_tutkimusprosessi/02_tutkimisen_taito_ja_tiedon_hankinta/09_tutkimusmenetelmat/21_survey_eli_kyselytutkimus

Hiltunen, L. 29.4.2008. Kyselytutkimus. [Verkkajulkaisu]. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 2.6.2015]. Saatavana:
<http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/kyselytutkimus.pdf>

Ketola, J. Lehtori. Koulutuskeskus Sedu. [Sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: S. Kurikka. [Viitattu 8.6.2015].

Koitto, A-K. 18.5.2015. Maatalousteknologian koulutusohjelma. [Verkkosivu]. Koulutuskeskus Sedu. [Viitattu 21.5.2015]. Saatavana:
<http://www.sedu.fi/Koulutuskeskus-Sedu/Hae-opiskelemaan/Koulutustarjonta/Maatalousalan-perustutkinto/Maatalousteknologia>

Koitto, A-K. 29.7.2015. Organisaatio ja toimintatapa. [Verkkosivu]. Koulutuskeskus Sedu. [Viitattu 4.8.2015]. Saatavana: <http://www.sedu.fi/Koulutuskeskus-Sedu/Tietoa-Koulutuskeskus-Sedusta/Organisaatio-ja-toimintatapa>

Koitto, A-K. 18.5.2015. Maatilatalouden koulutusohjelma. [Verkkosivu]. Koulutuskeskus Sedu. [Viitattu 21.5.2015]. Saatavana:
<http://www.sedu.fi/Koulutuskeskus-Sedu/Hae-opiskelemaan/Koulutustarjonta/Maatalousalan-perustutkinto/Maatilatalous>

Koulutilla opettaa käytännön taitoja. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Virtuaalikyliä. [Viitattu 25.5.2015]. Saatavana:
http://www.virtuaali.info/opetusmaatilat/index.php?tila_id=4&sivu_id=200

L 21.8.1998/630. Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta.

L 787/2014. Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta.

Lassila, H. A 20.5.2013. Opetussuunnitelma 2012: maatalousalan perustutkinto, maaseutuyrittäjä. Maatalousteknologian koulutusohjelma. [Verkkajulkaisu].

Koulutuskeskus Sedu. [Viitattu 25.5.2015]. Saatavana:
<http://www.sedu.fi/loader.aspx?id=511ce23f-5d23-4e1d-ac1e-a8c1b450cca7>

Lassila, H. B 20.5.2013. Opetussuunnitelma 2012: maatalousalan perustutkinto, maaseutuyrittäjä. Maatilatalouden koulutusohjelma. [Verkojulkaisu]. Koulutuskeskus Sedu. [Viitattu 25.5.2015]. Saatavana:
<http://www.sedu.fi/loader.aspx?id=0034f950-28b4-4d82-b7e3-43a10364fbaf>

Muurinaho, A. 9.12.2014. Maaseudun osaajalla on tukevat juuret. [Verkkosivu]. Koulutuskeskus Sedu. [Viitattu 21.5.2015]. Saatavana:
<http://www.sedu.fi/Koulutuskeskus-Sedu/Paikkakuntavalikko/Ilmajoki/Ilmajoki,-Ilmajoentie>

Riikonen, T. 12.1.2015. Työssäoppiminen. [Verkkosivu]. Koulutuskeskus Sedu. [Viitattu 21.5.2015]. Saatavana: <http://www.sedu.fi/Koulutuskeskus-Sedu/Hae-opiskelemaan/Koulutustarjonta/Maatalousalan-perustutkinto/Maatalousteknologia/Tyossaoppiminen>

LIITTEET

Liite 1. Koulutuksen kehittämiskysely

Liite 2. Saatekirje

LIITE 1 Koulutuksen kehittämiskysely**Koulutuksen kehittämiskysely**

1. Sukupuoli?

- Mies Nainen

2. Ikä?

3. Asuinpaikkakunta?

4. Koulutussuuntautuminen?

- Maatilatalous Maatalousteknologia

5. Työllisyystilanne tällä hetkellä?

- Palkansaaja
 Maatalousyrittäjä
 Muu yrittäjä
 Työtön, lomautettu
 Opiskelija

6. Vastasiko koulutus työelämän asettamiin odotuksiin?

- Täysin eri mieltä Osittain eri mieltä Ei eri eikä samaa mieltä Osittain samaa mieltä Täysin samaa mieltä En osaa sanoa

Työntekijänä toimiminen

11. Sisälsikö opetus mielestäsi riittävästi seuraavia ammattiaineita?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Teknologia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kotieläintuotanto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvintuotanto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsätalous	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Miten atto-aineet, kuten kielet, äidinkieli ja matematiikka, tukivat ammatillista kehitystä?

13. Olivatko seuraavat opetusvälineet opiskeluaikaasi sopivia?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Koneet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Laitteet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kirjallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ATK	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. Mitä kotieläimiä olisit toivonut koulutilalle?

15. Oliko opetuksessa mielestäsi riittävästi kansainvälisyyttä?

- Täysin eri mieltä
 Osittain eri mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Osittain samaa mieltä
 Täysin samaa mieltä
 En osaa sanoa

16. Oliko opetuksessa mielestäsi riittävästi käytäntöpainotteisuutta?

- Täysin eri mieltä
 Osittain eri mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Osittain samaa mieltä
 Täysin samaa mieltä
 En osaa sanoa

17. Oliko työssäoppimisjakso sijoittunut mielestäsi oikein muuhun opiskeluun nähden?

- Täysin eri mieltä
 Osittain eri mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Osittain samaa mieltä
 Täysin samaa mieltä
 En osaa sanoa

18. Oliko työssäoppimisjaksoja mielestäsi riittävästi?

- Täysin eri mieltä
 Osittain eri mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Osittain samaa mieltä
 Täysin samaa mieltä
 En osaa sanoa

19. Olivatko työssäoppimisjaksojen pituudet mielestäsi riittäviä?

- Täysin eri mieltä
 Osittain eri mieltä
 Ei samaa eikä eri mieltä
 Osittain samaa mieltä
 Täysin samaa mieltä
 En osaa sanoa

20. Oliko kesäjakso mielestäsi hyödyllinen ja miten kehittäisit sitä?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 2 Saatekirje

SAATEKIRJE

ILMAJOKI 2.2.2015

HYVA VASTAANOTTAJA!

Opiskelen Seinäjoen ammattikorkeakoulussa maatalouden yksikössä agrologin tutkintoon johtavassa koulutusohjelmassa. Teen opinnäytetyönäni tutkimuksen liittyen Koulutuskeskus Sedun maatalousalan perustutkinnon vastaavuudesta työelämän vaatimuksiin ja haasteisiin. Tutkimuksen avulla pystytään kehittämään maatalousalan perustutkinnon opetussuunnitelmaa ja opetusmenetelmiä.

Opinnäytetyö toteutetaan kyselytutkimuksena, johon kutsun teidät osallistumaan. Kyselylomake lähetetään vuosina 2006–2011 Ilmajoella opiskelun aloittaneille henkilöille. Vastaaminen on vapaaehtoista ja täysin luottamuksellista. Antamanne vastaukset käsitellään nimettöminä. Kyselyyn vastaamiseen on aikaa 20.2.2015 saakka. Apua kyselylomakkeen täyttöön voi pyytää alla olevan sähköpostiosoitteen kautta.

Ohessa lähetän kyselylomakkeen ja vastauskuoren. Kyselyyn voi osallistua täyttämällä kyselylomakkeen ja palauttamalla sen vastauskuoreessa osoitteeseen Ilmajoentie 525 60800 Ilmajoki 20.2.2015 mennessä.

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii Juhani Suojaranta Seinäjoen ammattikorkeakoulusta.

Ystävällisin terveisin

Salla Kurikka

salla.kurikka@seamk.fi